

مرگ مینا

(کلام پکیر شیرجان)

پہٹ و پول : عبداللہ جان جمال دینی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

www.balochiacademy.org

Email: balochiacademy@gmail.com

© بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

مرگ مینا	:	کتاب و نام
شاعری	:	کتاب و چہر
پکیر شیرجان	:	شاعر
عبداللہ جان جمال دینی	:	پہٹ و پول
پروفیسر محمد یوسف بلوچ	:	پروف و انوک
شہبیک بلوچ	:	کمپوزنگ
نذر بلوچ	:	ڈیزائننگ
یونائیٹڈ پرنٹرز کوئٹہ	:	پرنٹر
1993	:	اولی چاپ
2014	:	دوی چاپ
500	:	داکٹ
100 کددار	:	نہاد

ISBN: 978-969-9768-25-5

یات گیری

من وئی جوانیں براہندگ و بلوچی ء نامی نیں قلکار واجہ میر عبدالقادر شاہوانی ء
مٹت وارن کہ آئی منی پانزدہ سالگیں مسودہ ء کہ پکیر شیرجان ء شعرانی دفتر انت منی دست
ء آورت دات۔ اگہ آئی چومہ کرتیں اے کتاب چاپ نہ بوت۔ من آئی باز مٹت
وارن۔ ہے ڈول ء من بلوچی ء نامداریں وں نہیں ندکار و واجہ یوسف شاہوانی ء
مٹت وارن کہ آئی باز زوت اے دفتر ء راوش نہیں ء صورت دات و اے کتاب ء راچ
وانوکان تیار کرت۔ من واجہ پروفیسر میر عاقل خان ء ہم باز مٹت وارن کہ آئی وئی
نادرانی ء باوجود چہ اے کتاب ء مقدمہ یہے نہیں کرت۔

عبداللہ جان جمالدینی
C-30 یونیورسٹی کالونی کوئٹہ
۲۳ مئی ۱۹۹۳ء

نامدات

چاگئے ء شکر گالیں

شاعرانی

نام

ء

لڑ

ہجاء

نوٹھے ۽ شہر ۽ چہ دوئم یا سے ۳ میل دور روکھتی زربار ۽ نیمگ ۽ چہ میان
استانی دگ آر۔سی۔ڈی (R.C.D) روڈ ۽ چٹیں پلو ۽ زیارت دھگیر ۽ ہلک انت۔
اے ہکیر شیرجان ۽ پس و پیر کی نیس دوار انت۔ نوٹھے ۽ پلو بزان ہچانی سلسلہ ہے
ہلک ۽ نزیک ۽ سیدیت و نیام درگ کنت۔ دگ (آر۔سی۔ڈی) روڈ چہ ہے نیام
درگ ۽ شول کنان ۽ دیم چہ میان استانی ملکان و یورپ ۽ تچان ۽ روت۔ چہ ہے نیام
درگ ۽ سے ۳ کھن (کارین) ہم گوزنت کہ نوٹھے ۽ کوچک ۽ مزینیں بہرے سیر آپ
بیت۔ چہ اے جاگہ ۽ دور روکھتی نیمگ ۽ بزرین و سہرین ریکانی زبٹانی (ریک ۽
ہچانی) دگر ریسکے (سلسلہ یے) بنا بیت۔ ہے ڈول ۽ زیارت دھگیر ۽ ہلک ۽ نزیک
۽ روڈ ۽ چٹیں دست ۽ پلو ۽ بوز ۽ ج ۽ جوڑے و آئی بزرگ ۽ کڈ کے آئی سر ۽ لکڑ چک
انت و لکڑانی سر ۽ پٹولہ بسکنت۔ ہے ڈرستیں از باب زیارت دھگیر ۽ انت۔ ہندی
مہلوک گیشتر جنیں آدم چہ زیارت ۽ کایت و لکڑان چندینت ۽ گوندینت چہ وئی مقصد و
خراواں چہ زہگانی نادراہیاں اے نابزانتیں ناسرہدیں بڑگ دھا لوشت۔ زیارت دھگیر ۽
ہلک ۽ نام ہے سوب ۽ پوہ و پکیر شیرجان ہے ہلک ۽ جامند انت۔
زیارت دھگیر ۽ ہلک ۽ زرباری نیمگ ۽ نوٹھے ۽ کوچک ۽ سیابیں ڈل انت۔

- 1- ہجاء 9
- 2- ہکیر شیرجان ۽ شاعری 13
- 3- مرکب مینا 24
- 4- کیگد ۽ سیل 27
- 5- کسان زاتیں پری 32
- 6- زمانے بند کحت نوداں 34
- 7- خداداد ۽ کنتین زاری 38
- 8- رنگ رنگ ۽ شعر (میرخان نوشیروانی ۽ دزگیری) 41
- 9- سردار یعقوب خان ۽ کوش 45
- 10- شافعی مولاداد 49
- 11- سردار رحیم خان بادینی 55
- 12- میر رحیم داد لانگو 64
- 13- رب کریم ساز 69
- 14- راست ۽ دروگ فی ملام 77
- 15- پخت 82
- 16- ہجاء 84

کوئٹہ زاہدان، ریل، لین (LINE) چہ ہے ڈول، گوزیت۔ دہے ہے لین، سرے
ریل گاڑی گوزیت دیم چہ زاہدان یا چہ زاہدان، دیم چہ کوئٹہ، شول کنان، شوکار جنان
بیت و کش و گور، بے تواریں چا گرد، توک، بھجک، ولز گے ودی کنت۔ ریل، دگ
چہ آ دیم زرباری پلو، نوٹھے، پیداوریں دراج کھیں مات کوہ، برزیں حصار انت۔
نیام، پلین کوچک انت نوٹھے۔

ہے دھیں زید و زیبائیں کوچک، مے نامی نیک شاعر شیرجان، وتی ورنائی
گوزیت۔

پکیر شیرجان اصل، چہ ماند ایٹانی مکت، ات کہ نوٹھے، کوچک، کھن تریں
مکت لیکگ بیت۔ بازاری گپت، اے اصل، چہ بلوچستان، کھن تریں ٹکان نیچاری
انت۔ بے ایٹانی زبان چہ دہے، بلوچی انت و نون رخشانی انت و گول جہالدینی مکت
بستگت۔ قمنی رواج، گول جہالدینیال مرد بھر ش شریک انت و غم و شادہ، ہم کو ہمیشاں
ہوار انت۔ روایت ایش ہم است کہ نوٹھے، کوچک، سری واد ماندانی بوٹگت،
اے دگ، ایٹانی جو و بیتاپ بوٹگت و باگک، ایٹانی قلات، کھیں نشان ہنگہ
برزیں دیوالانی صورت، ودی جت۔ رند، جہالدینی، بادینی و رند، ذکر مینگل نوٹھے
کوچک، آباد بوٹگت۔

نوٹھے انسانانی باز کھیں دوار جاہے کہ اودا بلوچستان، دگ ہندانی ڈول
بازیں دمب و نشان چو کہ گور بست، گورانی قبرستان، قلاتانی نشان ہنگہ استگت۔
جہالدینی چنگ، پستی نیگ، ماہ فگی کنبد و زربار، مزیں دمب و بے بلوانی تھا بازین
جا کہ ہے گواہی، دینت کہ ایدا باز کھیں زمانگ، انسان جاہمند بوٹگ انت۔ و
پولیشیکل ایجنٹ، ہنگہ، کوہ کہ ایش، سگی قلات، گوٹگت چہ ہے کوٹیں نشانان انت۔
پرنگی سوادیاں ہم وتی ہیشا کال نوٹھے، کھیں و باز عہدی انسانی آباتیانی ہند گوٹھ۔

اے درتیں حالان چہ سہرا بیت کہ نوٹھے، کوچک، ریدگی کوچک و بجاہے
بوٹ۔ بے مارا گول پکیر شیرجان کارانت۔ اور جہر ہم پکت و پدرانٹ کہ نوٹھے، کوچک
ہریم، نامی نیک انسان ودی گرت۔ کہ چہ آ ہاں نامی نیک شاعر بوٹگ انت۔ ریکی بشام،
سید یاسین، حیات خان، شفیع خان، قیصر خان، شیرجان و رند، بلوچی لبرانک و شاعری
شروکیں نام گل خان نصیر و آرات جہالدینی انت۔ باریں دگہ چنت اے ملگزار ودی
پکت۔

گوشت ماند ایٹانی مے بہر انت۔ یک بہرے پندرائی و چنال انت۔ پے
شہر بنگور عیسیٰ، آحت و باقی شہر ہیلند، کوچک، براں گرم سیل (سیستان)، آحت۔
پکیر شیرجان چہ ہے گڈی بہر، بوٹ۔ پکیر شیرجان، بون بیزک، درویشی و پکیری، راپند
گپت و زیارت دھگیر، مجاور بوٹ۔ ہمیشا، کھول، پکیر، لقب گول نام، ہوار انت۔
پکیری، ابید اے کھول، یک خاصیت شاعری بوٹ۔ پکیر شیرجان، پس پکیر ملنگ جان
شاعری گرت۔ پیرک پکیر رحمان شاہ شاعری گرت۔ و شیرجان، بچ ملنگ شاہ کہ من و
آتراد بستگت ہم شاعری، رند، را وشتگت پکیر شیرجان، بچ پکیر ملنگ شاہ، یک
شیرے، بلوچی نی لی ماہتا کراچی، جولائی ۱۹۵۶ء، چاپ بوٹ۔

پکیر شیرجان یک رنگین منیں ورنایے ات۔ آتی پکیری ہم نہ گرت۔ بس آتی
دوستریں شغل بوٹگت، شاعری و شکار۔

پکیر شیرجان، رند، انجام ہم بچیں رنگے، بوٹ۔ قصہ جوش انت۔ کہ مرو جان
چہ اندازگ، ہفتاد سال ساری، مردمانی گوٹگ، آدہے، ڈی نامی نیک پرنگی یے
کہ چا گئے، پولیشیکل ایجنٹ ات۔ شیرجان ہروچی ڈول، صہب، مہالہ نوک جو، شکار
، شگت۔ ہے ڈول، آتی براہندگ سردار مہر اللہ جہالدینی ہم شکار، شوقی ات۔ نوک
جو، شکار، شگت۔ چہ شکار، رند و نیک براہندگ گول یک و دگر، اوشتا مکت۔ و

پکیر شیرجان ء شاعری

پکیر شیرجان نونزدی سدی عیسوی ء هنری بلوچی شاعر و شاعر جنو کے یونگ بلکن اے بکشیں ہکاری و پہلوانے دی یونگ۔ شرجن، من ہمیشا کشیں کہ آنے ایوک ء شعر و کال پر بنگ بلکہ وئی شتران گوں وشیں مئے ء گوں ساز و آواز ء کشنگ۔ پہلوان و ہکاری پیشکا کشیں ء کہ گوں وئی گلریں بیل و اسملان سنج و سوگاتیں اسپاں سوار بلوچ راج ء الک و پاران وشاران و میکان مہول و دیوان کنگ و کشنگ، آئی وڑ ء آئی بچ پکیر ملنگ جان ام شرجن و ہکاری یے (مطرب و گویا) ات۔

پکیر شیرجان شہ پیر زیارت دنگیر ء پکیر و مجاوران یونگ۔ اے پیر بزان دنگیر ء زیارتجاہ ماں نوکھے دنگ ء انت و نوکھے ء شار و بازار ء کساس ء سش میل دُور ماں دوسے نامی کوہانی دامن ء انت۔ آئی روکھی کتب ء پلو ء نوکھے ء یسین (ریلوے اسٹیشن) انت۔ پکیر شیرجان ء پیدا ہشت و مرک ء روح پذیرا نہ انت۔ البت آئی شتران درابیت کہ آ سردار علم خان بادی رخشانی و آئی بچ سردار رحیم خان غازی ء کہ ہر دو نوکھی ء تندوک انت، دور و پار یک دینگ بلکہ سردار رحیم خان غازی ء مرک ء رند آئی براس میر دینار خان ء کالامی ء رحیم خان ء بچ فوٹ جان ء ستار بندی ام دینگ۔ اے دور ء نوکھے نیابت گوں چاگئے نیابت ء ہور یک نیابتے بزاں ضلع کے چاگئی ء نام ء انگریز ء جوڑ کنگ کہ آئی پولیٹیکل ایجنٹ لفٹن ویر WARE یونگ۔ ایٹان آبید منگچر ء

وش گئی ء مشغول انت۔ سردار مہر اللہ خان ء دوٹی نیں ٹوپک کہ گلنگ ہم داشت پُر ات۔ ناگمان ء آئی دست بہ گلنگ ء اثر و پدا گلنگ پلہ بوت و ٹوپک ء آج بُرت۔ ٹوپک ء دپ جمل ات و شیرجان ء پادانی نیمک ء ات۔ پڑیاں شیرجان ء پادان کپت و شیرجان سکت پٹی بوت۔ شیرجان ء ہسپتال ء نوکھے ء بازار ء رینگ بوت۔ بلے تناوہ ء ہون باز شکست و ڈاکٹر ء وئی وس کُرت بلے شیرجان ء چہ موت ء دپ ء بچ کپت نہ کُرت۔ بے وہد ء نوکھے ء بازار ء کہ روح ء گیشتر نوکھے ء مزن و کسان بچ انت۔ ہسپتال ء رستمت کہ شیرجان ء بگندنت۔ شیرجان نامی نیں مردے ات و ہر کس آترا زانت آئی اے حالت ء درستان ء ملور کُرت۔ گیشتر آئی شکاری نیں دوست و شپ و روح ء دیوانی باسک چو کہ نوکھے ء زرگر عطا محمد و محمد عمر کہ شیرجان ء شعران آئی حوالہ استمت، تو آحتمت۔ سردار مہر اللہ خان جمالدینی آئی شرون ء لغت و میر مونی خان جمالدینی ہم۔ وہد یک شیرجان ء شہ بے سائی ء سمارت، سردار ء بخت کُرت ”شیرجان منازان ء؟“ آئی ہندت و چوک کُرت ”مردم چوں وئی کو شوک (قاتل) ء را نہ زانت لی نی۔ سردار چہ آئی اے حیر ء غوجا بوت۔ شیرجان سر پند بوت و پدا گوشتی ”سردار من گوں نہ ملہ (مسخرہ) کنین۔ منی مرک (اگر غرقن) ناگت ء مر کے لی نی۔ چد و رند شیرجان ء چہ اے دنیا ء وئی چم نز کُرتنت۔

اے حساب ء معلوم ہنچش بیت کہ شیرجان چہ مشکل چل ۴۰ سال ء وئی ء رسکت۔ وئی ورنائی دور ء پیران یونگت۔

عبداللہ جان جمالدینی

سردار رحیم داد و زہری و سردار میر رسول بخش زڑکزی، و جھالاوان و مینگلانی سردار نورالدین دویم و دگہ بازاری نامان کاریت۔ اہرگ و شورادک و یک بڑیچ اوگان سردار سمند خان و نام و کیرت۔ چوگیش شیرجان و شاعری بلوچانی یک تاریخی رکارڈے آم آست۔ اے دڑجمل و آئی شاعری و مادومزنیس و نڈان بارو بانگ کنن ا

۱۔ جنگی شاعری ۲۔ عشقیہ شاعری

اول آئی جنگی شاعری بزان جیڑہ و جبال و راجی ڈاکٹ و ویلانی شاعری کہ کوہنیں رواجی بلوچی دڑ و واج انت۔ شاعر ہرچی گندیت و اھکنیت باز پھدک و راستی ماں وئی شتران پیش داریت۔ البت شاعر چہ راج و الہس و جتا و گستاگ نہ انت پیشکا آ الہس و واہگ و لوٹ و مراد و ارمانانی درشان کنوک انت۔ اکہ یک سردارے و کار و کردان و الہس ساڑا ہیبت یا ڈوہاریت، پسند کنت یا ناپسند کنت، شاعر گوں آوان گون انت۔ مثال و بکشین حاران و سردار امیر جان و یاگی یوہگ و پدا گوں انگریز و جنگ و سستی و لگوری و بلوچ استمان جہل جت و بدعشت و انگریز افسر ویر و بہادری و ساڑا ہیبت و ناز ہیبت پیشکا شاعر دی انجو گشتیت: سردار رحیم خان غازی وئی سیادر جمل خان و کسانیں جبرے و سر و آئید و شپ و کشیت۔ مہلوک البشرا ناپسند کرتنت پیشکا شاعر آم کشی کہ راستیں دست و بڑینگ بے عقلی ات۔ غرکانی بال و یک و لاگو بلوچے و کشک شتریں کردارے نہ ات۔ بلے بلوچ راج و ”مردی توکل نی نی و چکاسگ و رد و شریکگ بوت۔ اکہ سردار علم خان و بہادر میں بچ ہونان چڈ بکھیمنت پدا ہوڑو و ہندگ بوت۔

شکاری و جند وئی واری و گیشتر زانت و اگن کئے آئی واری کشی و کٹ و کار و یک چلے و چوہا ہیبت لڈا اے جبر آہر اسکت توریت و آپردردیں دل و کال کاریت و جگلداریت۔ گوں واجہ رحیم خان و انجو بوت۔ آ شپ و گڈی پاس و حماچی چہ وئی

الک و سرگپت۔ آہر اوہ و داؤدہ میل پند جنگی ات تاکن کشنگر نامی غرکانی آحتن و پیش بزان روکت و پیش احمد وال و گوروگیگ و سیاپ نامی چنگ و جوہ سر ہیبت اود و سر بوت، گنگانی ناہوچکے بست نشت۔ ہر دیں کشنگرانی آحتن و وہر سر و رست۔ یک مردے بلا ہے بوت آمود و جک ویک آحت و اوشتات۔ رحیم خان آہر منت کُرت کہ قطر ہے گوٹڈیں و تارا چیر ہڈے۔ یا کتے دور برو، بلے آمردے نادان و نرٹین گپ و ٹوک اثر نہ کرتنت بلکن بدکلامی کُرت۔ رحیم خان وئی توپک و اہر کُرت و گوں آئی دڑگلاک بوت۔ اے درگت و مرد و سہ چار سنگت رستنت و گوں بیل و داس ولس و سنگ واکہ و ہونان چڈ کرتنت۔ انوں آئی ”مردی توکل نی نی و چکاس و وہر آحت رست۔ آ بکھیمنت یا آوانی دست و پادان بکھیمنت و بکھیمنت، واجہ لاگو منا بھل کن من چلے جنگ... اے چوش آ دور و پوز بڑی اشمار بوت۔ رحیم خان مردکای کنان و میڑپتاں، وئی وار و سمران و تارا توپک و ٹپک و ٹیرت و سر کُرت و انگریزی بیل و رود و بکھن یا بکھت مٹی و تیرے و دگہ جستن۔ آئی کشک و رندام نہ جست تاکن مرد و کوش بیگواہ ہیبت۔ نیٹ علی محمد انگلزی بادی شتر و سوار کیت و آترا کردگالی بزاں براہوئی زوان و کشیت۔ ”نہ سوب کشت نے اتوں بیا سوار نو بروں نی نی۔ انجو انگلزی ماں لوگ و کسان رخشانی بلوچی و جبر کنتت زانین شاعر آئی دپ و چوں کردی کال آریگ بلکن علی محمد و چند و ماتی زبان کردی بزاں کردگالی بوتگ۔ انجو رخشانی قمن و بازیں ڈگانی ماتی زبان کردی بزاں براہوئی انت چوش کہ کشیتگی و کچک و نندوکیں بلخانی اور پاکستان و شورادک و رخشانی بزاں رخشانی و دگہ انجیں۔

سردار رحیم خان غازی و دوی مواداریں کار امیش بوت۔ کہ نوٹکے و ڈاک نامی ڈکار و شورادک و سیم سر و بلند وال و موری زنی و زمینان گوں بڑیچی اوگانان جیڑہ پاد آحت۔ بڑیچ و نامدار میں سروکے سمند خان بدل زنی ات۔ ۱۸۸۳ء عیسوی و بدل زنی

بڑیچانی سردار لوت۔ گمان و شیخ زئی ملک و سردار آت، پیش نامداریں بڑیچ سرچار
 شہباز خان شیخ زئی بدل زری و سردار آت و لے دسمبر ۱۸۷۵ء عیسوی و میجر سٹیمین و پرمان
 و رود یک انگریزی پوجے کرنیل ٹی، او، ڈیوک و سرودی و نوٹھی و راہ و شورادک و دیم
 کُرت۔ کساس سچ سد بڑیچ اوکان جنگ و سرین بستنت و سید لوت و زیارت و گورو
 گیگ و سنگر بستنت۔ انگریزی کھوڑ و جلوگیر میجر ہمبرے آت۔ انگریزی کھوڑ و جلو
 کُرت و اوٹیں ڈیک و اوکان درست بستنت بلے شہباز خان و تی ریش و ٹٹ و گپ و
 ٹشت، اے ریش و زال و دیم بارت نہ کنیں تانکن ہوناں چڈ مہیت۔ ونیٹ شہید بوت۔
 انون نہ ایوک و شورادک و اوکان جنین و زال بول بلکن نوٹھے و بلوچ زاکار و تی زال
 بولی چاپ و آتی لیلو و جنت۔ گپ گونڈیں ایش کہ سمندخان و لشکر و سردار رحیم خان
 پرورش دات۔ رند و ہردین سمندخان آتی کساس گیسٹ پلانڈی اشتر بُرت و ڈاہیر
 آحت و ڈاہ و آورت۔ الک و مردیں زاکگ کس نہ آت۔ سردار رحیم خان و تی کلام
 ڈاہو و ٹشت، ”گوبریں تازی و زین کن زوت کن لی فی و ت سلاح پوشت و سوار
 بوت۔ اوکان بلوچ و سیم و آوان رینت و دیم و اش اسپ داشت و ٹشت۔ ”ملک و
 مالان واجے است؟“

سمندخان و تارا دیم و کُرت و ٹشت، ”گواچی مواہداریں واجے نے سردار منا
 جی اشترانی گذر نہ آت من جی ”مودی توکل فی فی و چارگ و چکاگ لوت۔ بے شک
 جی بہادری ستا کزیت۔ مروچی و رند منی و تی ضل و سکتی بیت۔ نون دل و جم کن برومی
 مردم جی اشتران کارنت سرکننت۔“ سردار رحیم خان سوب کُرت و آحت۔

سردار رحیم خان بادی رنٹکانی و دور و یک پلو و ہندو سند و سیم سران آجوی
 چول چلکان اتنت دوی پلو و عثمانی سلطنت و سر و پیرکان ارش واکار و ترک و کردانی
 سرچاری و احوال بلوچستان و سر بوان اتنت۔ پیشکا اے دور و ہر مواہد و نگلدار و آجو

پسندیں مود و دل و پرنگی سامراج و خلاف کینگ مان آت۔ اے لڑ و سردار یعقوب خان
 نوشیروانی، سردار خان محمد ترک زئی، سردار نور الدین مینگل، سردار شہباز خان گرگناری و
 سردار خیر بھک مری و دگہ بازیانی نام کاینت کہ آوان پٹے سردار رحیم خان غازی
 آت۔ آ۱۸۳۱ عیسوی و گوں چار سد لوگ و گمان چہ نوٹھے بہ اوکانستان لڈت۔ آتی
 سرچار بوج و انگریز و پوجی اشتر و مذی بُرتنت۔ لیوز تہار و سوہنت۔ نوٹھے لیسن و
 ہنمار کنان و ریل گاڑی و پروشتنت و دو انگریز و کشتنت و پٹے ٹپی بوت بلے جست۔
 نوٹھے و ابید مل و احمد وال و دکان انگریزانی رسد و اشتران بُرتنت و تہار و سوہنت۔
 نوٹھے ریکستان و انگریزی پوج و کھوڑ و سرگردان کُرتنت و رنٹنت پرچیکہ بلند اتنت و
 دومی ایشانی سرکرگ و حال آوان رست۔ انگریز سامراج نیٹ اوکانستان و بادشاہ امیر
 عبدالرحمن و اے جاوران سہی دسر پد کُرت۔ امیر عبدالرحمن و تی قہار و والی و پرمان
 دات۔ نیٹ سردار رحیم خان و گوں دگہ چار سد لوکان بہ قہار بُرتنت۔ اول آوان مہمان و
 وڑ و شرپ داتنت بلے رند و سردار و آتی براس میر دینار خان و بندی کُرتنت۔ بلوچ
 دلہروش بوتنت و ہر لوگ و گس لڈان و نوٹھے آحتنت۔ انگریز ام آوان پٹی ٹکوشنت۔
 سردار رحیم خان رند و یلہ و یک بوت بلے آتی چم زور بوان بوتنت۔ نیٹ روچے چہ
 قہار بہ نوٹھے رست و اپچی سن نامی انگریز پولیٹیکل و دیما سلاح دور دات۔ انگریزی
 سرکار آہرا بہ کونٹہ برت و سردارانی جرگہ و دیما پیش کُرت۔ انگریز و اشارہ و سردارانی
 جرگہ آہرا گیسٹ ہزار کلدار و ڈنڈ پُرکنگ و پرمان دات۔ سردار رحیم خان گمان و
 ۱۸۳۰ء و زوال بوت و آتی سچ غوث جان نابود و لاولد، و تی پت و مال و میراث چٹ
 کنان و نیزگاری و عُرت۔ واجہ شیر جان و شتران درا بیت کہ آ سردار رحیم خان و مرک و
 رندام زندگ و دُراہ آت۔

واجہ پکیر شیر جان حاران ریاست و حاکم سردار یعقوب خان نوشیروانی و دور ہم

دیسنگ۔ واجہ یعقوب خان نواب نوروز خان نوشیروانی (پیدا ہشت ۱۸۵۵ء مرگ ۱۹۰۹ء) مزین مواد میں مچ آت۔ آتی پیرک سردار آزات خان غازی (۱۸۶۱ء ... ۱۸۸۶ء) وڈے آجو پسندیں مردے آت او انگریز و گلامی و سامراجی چالبازی آہرا ناوش اتنت۔ پیشا پرگی ہم آئی کشک و پکر اتنت۔ ۱۹۱۱ء عیسوی و انگریز آہرا یک وارد گہ وتی جال و جہا آرگ و کوشش کرتنت۔

آ سرداران دیم دانتت بلے واجہ یعقوب خان دام و نہ آحت۔ نیٹ انگریز آتی نا کو و موک و ملام دانتت۔ آتی نا کو امیرحان انگریز و پکیر بوت و ہزار مرادیں یعقوب جان و کشارینت۔ انگریز امیرحان و حاران و حاکم کرتنت بلے یعقوب خان شہید و مچ حبیب اللہ خان جست و سردار خان محمد زک زنی و سردار نورالدین مینگل و باہوت بوت۔ انگریز نیٹ وتی پالیسی بدلیت و حبیب اللہ و کونڈ لویت۔ امیرحان وتی مردمان زرت و نوٹکے و راہ و دیم و او گانتان سرگیت۔ اے زمانگ و نوٹکے و چاگے و پولیٹیکل یک دلیریں انگریز کپتان و سب و سیر ات۔ کپتان ویر اولی وار نومبر ۱۸۹۶ء و بکرتن اگست ۱۹۰۰ء عیسوی و نوٹکے و پولیٹیکل ایجنٹ بوت۔ رند و بدل بوت۔ رند و ستمبر ۱۹۰۳ء و بکرتن جنوری ۱۹۰۴ء عیسوی ہدی نوٹکے چاگے و پولیٹیکل بوت۔ گمان و یک وارد گہ نوٹکے چاگے و پی اے بوتگ۔ سکی وارا میش ات کہ حاران و یاگی سردار امیرحان نوشیروانی و وزیر کرت۔ امیرحان گول وتی مردمان چہ حاران بہ چکن آحت و کپتان ویر آتی راہ و انکین و بست و دت گول دو لیو و سپاہیاں دیم سرگیت تاکن چاری بیت۔ ناگت گول امیرحان و چار وارت و وتی اسپ و ارجنت و امیرحان و مکت۔ امیرحان و سٹ و وڈا و اشت و سلاح دور دات و وزیر کنگ بوت۔ بلوچ ویر و بہادری و نازہمت۔ انچو کہ شاعر شیرجان گھیت و امیرحان و ڈوباریت۔ اگن ویر و بختین یا شہید بوتین و آتی نام و شام بوت بلے بلوچ راج و نام بوت۔ آہرا حیدر باد سندھ و

جیل و برنت۔

پکیر شیرجان ۱۹۱۶ء عیسوی و یک واک و وٹیل و سوچے دنت و گھیت کہ خالصاحب (میر محمود خان دیم) حاکم ریاستی بلوچستان میر رحیم الدین لاگو و سردار نورالدین مینگل و وزیر کنگ و بہ جلال و ان دیم دنت و آ سردار نورالدین و چوہر کنت و وزیر کنت بہ کلات کاریت۔ ادا شاعر کے رد وارت پرچیکہ سردار نورالدین و وزیر کنگ و ۳۰ رجم نامی او ار ات۔ سردار نورالدین و یاگی کری و بند بکری و واک و وٹیلان یک انگریز اما و ہاں چوش دنت۔

۱۹۱۴ء عیسوی و عثمانی ترکانی جہاد و پلہ مرزی کنوکان و پرگی سامراج و گول ڈیک و روکان دگران آید سردار خان محمد زک زنی و سردار نورالدین مینگل و سردار شہباز خان گرگناڑی و سردار رسول بخش ساسولی پیش پیش اتنت۔ خان صاحب وتی باز بلوچ سرداران خان محمد و جنگ و دیم دات و انگریزی پوج کرنیل ڈیو و سروکی و آوانی ممک بوت۔ کرنیل ڈیو خان محمد و براس نوروز خان و موک و ملام دات نوروز خان ۲۳ / اگست ۱۹۱۵ء عیسوی و جہا رمایں شف و وتی براس و اب و تیرے جت و جست و شت شوتین انگریز و ڈیو و سر بوت البت رند و الٹی شاعر آہرا بنام کرتنت و خان محمد شہید و نازہمت۔ نون انگریز سامراج سردار نورالدین و رند و کھمت و ۲۳ / مارچ ۱۹۱۶ء و یک پوچے چہ کلات راہی بوت۔ اود و بلوچانی لشکر سردار نورالدین غازی و سروکی و وزیر و رک و بے سلاح اتنت۔ آوان و حال رست کہ بمپور و گس و سید گل بادشاہ و بمپور و سردار بہرام خان باران وتی بلوچ ام آوان ممک و سیدکی دات۔ سردار نورالدین و سردار شہباز خان گول گیسٹ و سہ سرچاران دیم و ایرانی بلوچستان سرگھمت۔ بلوچانی دگہ سرچار سردار رسول بخش ساسولی و سروکی و دو ازودہ اپریل ۱۹۱۶ء عیسوی و وتی

سرگرمیاں بنا کرتے تھے اور انگریزوں کے ساتھ ساتھ ان کی خدمت میں بھی دانت۔ سی مئی ۱۹۱۶ء صوبی
 ایک انگریز پوچھے کہ کرنیل ڈیو کی سروس کی کیا حالت ہے۔ انگریز ام لا کوریان کے بگرن
 ڈو و سارو نہ ہول و ہلار کرتے تھے۔ و ہا زیں بلوچان ناحق بندی کرتے لوگان سوکھت و
 لگھتال کرتے تھے بلے غازی مجاہدانی سوچے کہ نہ دانت۔ خان صاحب سراوان کے
 سرداران چہ میر شادی خان ہنگوڑی کے دیم دات و کمران لیویز کے ایک دستے رسالدار نمی
 بھگ ہنگوڑی کے کمان کے آئی کمک کرتے۔ جھالادان کے باز سردار ام کرنیل ڈیو کے کمک
 بوتنت۔ لیویز کے ایک دستے رسالدار غلام نمی کردے سروس کی ڈو و ساڑی آتے۔ کرنیل ڈیو کے
 ایک پوسٹے کپتان اینڈرسن کے سروس کے پتہ کو ہاں گواہرام رندے الگ لگھتال کنگ کے
 دیم دات۔ انگریز پوچھے کہ لیویز سوچے کہ جمہاچی رکھتے گواہرام و حسن و لال محمد رندے شہید
 کرتے و آدانی زراہگ و زراہول ام ٹپی بوتنت۔ کپتان اینڈرسن وٹی دل کے سارے کرت
 وٹون کھشادزی مینگانی الگ کے پتہ ہار کنگ کے پتہ کے کوہ کے دیم کرت۔ وٹے نور امینگل
 و خان محمد گرگناڑی کوں گیسٹ سرچاران آئی راہ بست۔ نور و خان محمد کے ایک
 رافیل گون اتنت وگہ ڈرست رگدار و لاری و زم و اسپر اتنت۔ بلوچی توپک کار نہ
 دانت و ڈرست زحم وستان شہید بوتنت البت نور و خان محمد انگریزان تیرانی گواہی
 کرتے۔ کپتان اینڈرسن، لفظت پارگیٹر، گھوڑو کے ایک جمہدار وگہ بازیں کنگ و
 لفظت کلینل وگہ لہتیں ٹپی و سر ڈھور بوتنت۔ نور گون خان محمد درشت پمچیکہ تیر
 اش ہلاس بوتنت۔ لفظین کلینل کے ہدی جاور کرنیل ڈیو کے ماں و ہیر و ہندو جاہ کے
 ۲۵/ جون ۱۹۱۶ء رست۔ کرنیل چہ قہر و بخش و بلوچانی سرے بیدادی کرت و میر و سردار و
 پکیزان ام چانپٹ جت۔ دوی پلو و سراوان و بلوچ ام یاگی امی آجو پستانی سرے
 بیداد کرتے و باز پنے شہید کرتے۔ اے درگت کے سردار نور الدین و ہراہ اش نا امیت
 پدی آحت۔ سہ اگست ۱۹۱۶ء کرنیل ڈیو کے آدانی جھالادان کے سم سران سروہگ کے

حال رست کرنیل ڈیو تاکہ بندی کرتے و سرداران ہر کٹھ و دیم دات۔ میر نور اب خان
 موسیانی میر رحیمداد لالگو و میر شفیع محمد مردوی مینگل کے ڈو و پلو و دیم دات۔ تالکن نور و
 سنگتان اش راہ مدہمت وٹے نور امینگل و سنگتیش یک نہ یک وٹے کے سردار نور الدین
 کے رند و ہدی بد حالیں مردمان و تاراسر کرتے۔ کرنیل ڈیو لیویز کے دستگ ام نال و ڈو و
 پلو و دیم دات۔ رحیم داد شامی زری مینگل ام آئی کمک بوت۔ چہ مند کمران و کمران لیویز
 لفظت محمد رحیم زکر مینگل کے سروس کے آدانی رندے آتے۔ سردار نور الدین ہر دیم چہ نال کے
 گوست، کرنیل ڈیو ام آئی پدے کہت و آہرا ہیرتنت۔ سردار نور الدین وٹی باز سنگتانی جبر
 نہ رت و سلاح دور دات۔ البت نور امینگل ڈرشت و سلاح دوو رند دات۔
 سردار نور الدین مینگل، سردار شہباز خان گرگناڑی، سردار پہاڑ خان ساسولی و غازی
 سلیمان گرگناڑی و خان محمد گرگناڑی کے گوں سدے گیش سرچاران یک سال کے بگرتا
 گیسٹ و دو سال کے قید و سزارست۔ اولی سدے سرچاران سرداران ہمدے ستمبر ۱۹۱۶ء سی سی
 سال کے سٹیں قید و ہند و سزارست۔ رندے کم کرتنت۔ دسمبر ۱۹۱۶ء نور الدین مینگل ام
 گرگ بوت و انگریز آہرا باز پے بیدادی پے شال و شہید کرتنت۔

میر رحیمداد لالگو یک وٹو جہند و بھاگیہ و مالوندین مردے آتے۔ مدام نوٹھے
 آحت وشت۔ سخی و داتارے دی آتے۔ پمیشا بازیں زرزوالی کے سبب کے گڈی روچان
 نیز کار بوت۔ اول سرے نوٹھے کے سردار و میریک بیل کے سہ چار لوگان میمانی دانت وٹے
 رندے مہانداری کم بوہان کے ٹت۔ میر رحیمداد کے آئی لالگو بلوچ ماں منگیچر کے تیر جنت
 کھشت۔ میر رحیمداد لالگو کرنیل ڈیو کے آرمی آپریشن، بزان پوچی کار و اہیان نی نی
 کمک و اہمت۔ البت پکیر شیر جان کے اے کنگ رذانت کے سردار نور الدین مینگل و ہراہ
 اش آئی دیم و سلاح دور دانت۔

پکیر شیر جان کے شاعری کے دوی بہر عشقیہ شاعری انت۔ حدانی و انگلیں شاعری کے

ہو آہرا بلوچی کال لوزانی مزین مڈیے کون انت اداے مڈی آئی شاعری و شروک و
نمادار کربگ۔ بلوچی زوان و زگریں لوز و کالان آید اردو و پارسی و کردی و کڑدے کال
کاریت۔ سہت و زیورانی رد و کڑی و گوگ و دہڑی نمکت وکت و پیک شمشک و
کت و پلو و چلو و پاپیک و پادیک تلک و پورو کزیار و کک و طوق و مودی و دگہ بازیں
لوز و کال کاریت۔ و شہودانی رد و مسک و میلپ و زباد و امبر و چہر و چہر و عطر و
قطر و لونگ و ہیر و دوپ و دگہ بازیں۔ آئی مثال ام بے مٹ انت چوش کہ کاپوری
اسہیت چوتا بگیں شیر و پترک، کسانزانتیں پری و پیانی (کب درک) انگریز و رواج
کپتگیں کال ام کاریت۔ کوہنیں شاعران مثلا پازل و شفیع حان و شاعری و رنگ ماں
کایت۔ تلمیح بزاں سرسوج ام واریت چوش۔

اے و ترا حان و احمد زبانی سیال کنت
ہم تمہیں دوستاں چہ ہوسنا کی بال کنت
دل اش شامیگیں یا حکم کنت چو نادر و

احمد زنی بلوچستان و حاکم انت و نادر شاہ بزاں ایران و نادر چمنکش و ظالمیں
حکم ام نوکھے و حاران و دماگن مہلوک و انگت یات انت۔ ہمیشکا شاعر شفیع حان و
(۱۹۰۲ء) وڑ وئی معشوق پہ کارمرز؟ بکیر شیرجان وئی دور و توپکانی نام گیرت کہ اٹوں
نہ گوہمت چوش کہ دل ولس و لاری و بگل پڑ بزاں زگردار۔ لاری و قفوچی ام کشتت کہ
ایشان چیلکی پلپیک و روک کرتنت و منکو و بدل و گوش نامی سولنگ و سر کرتنت اود و
توپک و دارو اس کہمت۔ معشوق و گردگ و چرگ و رد و کیب و لذگ و غمزدنگ
آرنگ و آئی جند و پہ کوہنیں بلوچی کیلک و کج و زباد مال و کتر و دگہ نام آرنگ۔ باز انجیں
گالور انت کہ ایوک و گیشتر نوکھے و چاگئے و حاران و دماگن زانگ بنت چوش کہ موک
بزاں رشوت خا و بزاں شکایت، موٹو بزاں لعنتی مجرم، خشت بزاں زبڈیں کوٹ، رلی بزاں

کمر و شیر کیس جز و پچاں جوڑ پتگیں بیڑم، درز یاد زبزاں پالونک و رگ، چار ناگ و
انگر بزاں زمب و تاج و وڑ، ٹوہو بزاں پاساں یا چوکیدار، پڈک بزاں مزین ٹوٹی مرغی
بزاں سرخندیں اسپ و دگہ انجیں کہ آوانی ادا آرگ دراج بیت۔

بلوچی دیوان و سوگوں باسک و اجہ پروفیسر عبداللہ جان جمالدینی ۱۹۵۲ء و
درگت و ایشانی کھلنگ و شی کنگ و بجل کنگ و اماواری کشک کہ آہرا ایوک و اما
دور و لوزاکی گل بزاں بلوچی دیوان و باسک شتر زانت کنت۔ من آ زمانگ و نوکھے
اسکول و وانگ و اٹن و برے برے گوں وئی عاریتیں پت و نا کو نصیر و پچی و آوانی
دیوانجہ و شتن۔ اے دیوانجہ یک بقال و دکان و بالا حانگ و ات۔ آ زمانگ و ٹیپ
رکارڈر و آسرائی نیست ات۔ واجہ نا کو نصیر و آرات جمالدینی و واجہ عبداللہ جان و دگہ
باسک بلوچی بٹل و وسامت و کٹو و کسانک و آ زمانک و شتر شی کنان انت۔ سرکار و
پلو و آوان و گمک و بدل و بند بجاہ پیش دارگ بوتنت و آوانی دیوان و آہوکان
ترسختت دے اے سٹ و مزاء و اجک داری و لکڑی و پچی و بلوچی زبان و ہمت و پد
نہ کزرتنت۔ مروچی آوانی واری و کار و کردانی کنیں مڈیے شیمے دیم و انت۔ بوانت و
بزانت بس ۱

شیمے حیر لوک:

پروفیسر میر قاسم میگل بلوچ

بلوچستان زراحتجاہ، کوئٹہ

۲۸/ مئی ۱۹۹۳ء

مرگ مینا

چہ: محمد یوسف ولد ملا ہنگل جمال دینی

عرض منا استغیت گوں توادشاہ لامکان
بندگ ء نیکی و بدی برتہ بنت عیان
من گناہگارن، تو پیئے دین مہربان
گنج ترا باز انت روزا دارت اشتو گل جهان
(شہ) میرو سردار د حاکماں ہستے پہلوان
رگوزی گوستن مرگ مینا راویستگن
چمان برز کرت مطلب ی سرپند بوستگن
نقشہ و دیم ء خال انتت تحقیقین نشان
مثل طوطیک ء کیگد ء گوں من کرت ۲۔ بیان

”لائق ان من حتی و دگہ کس ء مٹ نہ ان
بیا حویلی ء ما تو بیدن زان چہ زان ۱“
من گوشیں ”لعل تو ہنچھیں کاران ء مکن
آحتین ءت سکت انت دوست ۳۔ منا ارمانی مکن فی لی
سُہگ انت طنزان، آحتہ شیدا بہ عقدہ ء
اش ضعیفی ء دست جنت راستیں وچہ ۴۔ ء

۱۔ دارت۔ ۲۔ کرت۔ ۳۔ ہم طہان ارمانی مکن۔ ۴۔ چہ۔

فرگہ رضا

(24)

”قول منی لیغیت یکوارے۔ کائیں حتی چہا
تیک سروں بوشت انت تحس منا نیست انت پرسہا
تھکیں زردان موج کنت اش داور ء...“
شاد رخی لعل ء نیم ہواپتن اش گل ء
سیل کن ات دوستان شیرجانی نوکین دفتر ء
چوں صفت کاری اے گل ء رنگانی ادا
ہم گل ء تیر انت، بر داکب ہلکیں خنجر انت

زلف گل ء شیرازی طلا کودیں زره بر انت
ہر کجا لگنت مثل آلاسک ۲۔ برنت
وش دلیں روچاں د سہاں ۳۔ پوشی ۴۔ درم گوری
کاگدیں لکان ء چنے خرداک ۵۔ سوری
پنگ و پیزدان انت گل ء لرزوکیں دڑی
طلہ ء بر زانت کیگد ء طوق د ہمگی
بر حتی گوشاں انتت جوائیں تلگی
غیر دتی دوست ء فے طمعدار ء چہ کسی
دع لرز انت عاشقان، کشتہ ہم خمار
بر بہ بازار ء طلّس ء زرباقان بیار
کچ د ہم کدکن برز کنین بادگیر ء سوار
درکپنت دختر سیل و پہ نیول بیار

۱۔ یکوارے۔ ۲۔ آلاس۔ ۳۔ سہاں۔ ۴۔ پوشیت۔ ۵۔ سواک۔

فرگہ رضا

(25)

دُشمن ء دہشت ء مہوش من تو فرار
برنج و حلوٰ بہ محمگاں ایر بوتنت قطار
ایشان ء وارتنٔ اے صنوبر ء بے توار
صيد ء سیل ء بے شائیں کرگوفک ء شکار
ختم بیت شیرجانی نون ادا گفتار

کیگد ء سیل

چہ میرموی خان جمالہ بنی
و ملک جان ولد فقیر شیرخان

خدائی نام منایات انت
پیشا دل منی شات انت
دُنیا شد بدگ ء پات۔ انت
کہے ۲۔ دزدو گے گوات انت
کہے رو سیل ۳۔ و آسرات انت
شکار ء زُرت منا سیل ء
رئیں چہ کیگد ء سیل ء
چہ پوشیں کوٹ و صدری ء

ہم طہش گینت بر آوان گشت نون ڈکار
گوں وت ء خلوت کنت دسچ و نثار
اے کجام ملک ان زست مئے دراپانی چنار
ایشرا دیشن بکیرے نوکلوی کنار۔
اے و ترا خان احمد زبانی سیال کنت
ہم طہیں دوستاں چہ ہوس ء چو پال کنت
دل بادشاہیکین نی حکم کنت چو ۲۔ نادر ء
چمن پیش چار انت چہ گل ء حندوکیں دپ ء
اے لنین پڑی چہ انارکی بوسگ ۳۔
کیگدرو پوش انت رو گونا پلہیں ہسران
دستار سوز گردینت ہے شوہیں سوچن ء
دُک پُرشیت دت کار تہیت چچ ء دو چک ء
چلو زبیدار انت گوں ہے نرہیں لنگکان

پنت دہرمان کنت مولد و دیم ء کار کنار
حرف کشیت چو قرآن وائین عالمانی
تا بگیں شیر انت بنی لُذوک ء دپ ء
دش منا نیست انت گوں تو اوبے چوئیں خدا
تیر نیم کفن چہ گل ء جوانیں مجلس ء
عرض منی ایش انت ہم طہیں طوطی گوش ہدار

۱۔ ہشتوہ پات ملک، فانی۔ ۲۔ گاہے، دے۔ ۳۔ لس جنوکیں دراجیں توپک۔

۱۔ دیکھ، کنار (نوکلے، دوئین نام)۔ ۲۔ ہے۔ ۳۔ چلک۔

بگندیں کیگدے ء ثرو ء
 حرام خوشبو اتنت بازی
 کتنے گوں میلہاں گوازی
 دنی دنت و بر آٹیم ا ء
 منہ پیش کیگدیں دیم ء
 نظر پر پیش شاہ دور ء
 بگندیں چشم آہورا

اسپہت مثل کافور ء
 ملاقات ء ذمہ زور ء
 صفت پر نہ ٹھی ۳ نازک
 کڑی و گوگ اتنت جھنگ
 دڑی و پٹک و شمشک
 تھی مور وانگ انت دراج انت
 حساب ء چلو ءت باز انت
 کلینگ درست پہ یک راز انت
 چنک بچ انت کنت گوازی
 چکین و ٹھر و شرط بازی
 ترا کہ ہم منی گندی
 وٹن شہ روٹکاں عیدی ۳
 شاہ حسین مو کتہ بندی ۵

۱۔ انگریزی ء Time ۲۔ شہ جا ۳۔ ٹیٹ ۴۔ عیدی ۵۔ گلام۔

ٹلوں گوں لس و لاری ء
 دلوں ۱۔ شوق کو ۲۔ پہ سواری ء
 کنین بچ ء تیاری ء
 بینیں سوار زمین ٹرٹی ء
 رنیں براو ملک شوقی ء
 شکر لطفیں صدوزی ۳ ء
 کنین سیر مجلس ء تھی ء
 جہاں ء باز اتنت دختر
 دو پڑک ۴ ء در کپنت ہمر
 پچ شنت سات و باز زیور
 ہوار انت عطر و ہم عنبر
 زبادو مسک اتنت جعفر ۵
 بزوری شاہ نہ تے دلیر

بدنت ما لشت دنی مہر
 اٹھے ۱۔ صہب ء تنہا ۸۔ دیگر
 پری زاتے گوے ۹۔ خو ء
 بشر گوں شگل ۱۰۔ و آبرو ء
 بدنت مالشت سر ء مو ء

۱۔ ول ان ۲۔ گرت ۳۔ ادکاں بادشاہی قلیپے ۴۔ قطار ء بازی
 ۵۔ جائل ۶۔ شک سر سرد ۷۔ ایچ اے ۸۔ تن آ ۹۔ گوں ہے ۱۰۔ شگل۔

گرین موکل شمال یار ء
 گرین موکل شہ بورو ء
 رنیں دختہ ہما ۲ جو ء
 بہ پڑ نہیں چادر ء تالان
 پڑیں ۳ الحمد و سبحان
 کنین عرض گوں خدا جان ء
 منی دست ء دے بور جان ء
 رنیں دختہ پر آ شہر ء
 بہ نوکے جانی بازار ء

بیار انت دوست منی ہمیل
 اتنت دُستی منی زرگر
 عطا محمد ۴ و آ عومر
 شہیند شمشک و حامل
 منی سوغات کثیت اندر
 اکہ نون شاعرے دس کنت
 جہر نے ۵، پردگ انت بس کنت

۱۔ شہ ہما۔ ۲۔ بہ ہما۔ ۳۔ پھڑک روور آحکی۔ ۴۔ نوکے و نامی نیک زرگر۔ ۵۔ نیست۔

مزاراں زم جتہ چندی
 اشودا ۱ کیت منی زیبا
 کپور لڈگ و کہیب ء
 نہ دھنت ہسراں سوب ء
 گل ء دتاں دپ ء برنج انت
 گور ء زیب ہر دو نارنج انت
 عذاب و پنن کولنج انت
 بہ بڑیں مین ۲ ء پند ء
 من آحتن کیگد ء ہند ء
 درین شربت و گل قند ء
 شپ ء تاریکی عجب جوان انت
 دے گپ و دے تران انت
 منی مجلس گوں بورجان انت

نہال و ہاچچ و نوبت
 سر ء ٹوہو اتنت بگبت
 من و دوست فطگن ایمن
 خدارے ۳ دا منا ضامن
 نوکے تی دلہریں مردم

۱۔ اش اودا۔ ۲۔ انگریزی ایشین۔ ۳۔ خدا ارادات۔

کسان زاتیں پری

چہ میر کرم شاہ جمالہ دینی ۱۹۶۵ء

گلن ۽ کسان زاتیں پری
 فہم و سہیل اب و درم گوری
 بام ۽ ترپوکیں منفعری
 حلی ۽ ظاریں حلی
 باکائی تویں آ سخی لی
 روم ۲۰۰۰ شہ قرار ۽ دل منی
 دُر داکیں دانگ زری
 تو شاہ آتے من زرخری ۳
 مہالہ کلام (من) حتی آسری
 اے دوستو من دوستدار من
 مارا طلب گن دوست من

ہزان نشینم در رے تو
 کہ غن بشین در حسن تو
 چینی گل ۽ گلزار انت
 اے چشم ۳۰ ما غوت چشم من
 اے سنگ حیرے زد بہ من

۱۔ بہت، ۲۔ زور آنت، ۳۔ روت، ۴۔ زرخریہ کلام، ۵۔ فاری بند۔

لعل کہ گلنی من بلبل ان
 فصیح توے نی پردا ۵ ان
 دُرتیں شہاں داب ۽ نوشے
 سر بستہ بیت کوہے کش ۽
 من آہ و آہسر دے کشین
 دوٹی کہ دائن دیتگ ان
 دست بہ گریبان شہگلن
 بوس شہ انارکان کپگلن
 صُحب ۽ خدا دند روج متین

لیلی کجا انت من کجا؟
 ہر دم بہ گندیں گل رخ ۽
 گلن ۽ طلائیں بانک ۽
 پیری کہ رحم بمن متین
 سے تاک شہ دتی زلفاں چتیں
 مسک و زہاداں ہور متین
 پر گنج و دلہند وں جتیں
 من بہ دتی سر ۽ تعویذ متین
 گاہے تو شیرے نی گاہے شکر
 گاہے گوں زراباں تلخ تر

زمین ء دُرگہیں کوہان
زمانے پُر کنت جوہان
بیارنت کیگد ء بوہان
مُکلاپا ء چند رُو عطران
زباد ء چوہہ ء قطران

لوتک ء جعفر ء ہیران ۲
حمایں مسک ء عنبران
سچوکیں دھوپ ء طاہران
شما ۴ زہد ء زمینہاران
جندست تقریں تاسان
فلیم ۳ ء گردن ء سواران
مچاست من شب ء پاسان
بیان من سرگاہ ء
امن ء ہندو جاگاہ ء
بلوٹن مہرین راز ء
شہاپ کارین ہنر ہاز ء
مشی ۳ من روئی انداز ء
جہین ء تن زلفدان ء

۱۔ گل گلاب۔ ۲۔ پوٹا۔ ۳۔ غنیم (قاری) دشمن۔ ۴۔ معیبت۔

ماہ دیم (ت) مکن شمن خطر
نحتہ منی جان و جگر
کیگد منی حال ء ببر

لعل انت و یا قوت انت ہوار
مردارد انت یکجا قطار
آرو کہ درجان ء بر انت
زہیرین دل ء آگاہ کنت
کنے دو دوست ء کنت چتا
خیر ء مہ گندی شہ خدا
رہب ء کلام آئی پدا

زمانے بند کیت نوداں

چہ: عبدالکریم ولد موسیٰ بنو

زمانے ۱۔ بند کن رت نودان
شما ۴ شادہ و شودان
پیائیں کہکرو گردان
گور رت سمیزریں ہندان
امن ء جاگہ و ہندان

۱۔ دمانے۔

گرن بوه ۶ ۶ سامان ۶
 کنن شا ۶ گل ۶ زلفان
 کزی کون کُگل ۶ قلفان
 پچی ۱ ہر دو گیوان...
 شا ۶ سوار نگین موآن
 میان ہر دو ایزو آن
 کنیز آئینہ ۶ بیاری
 سن بوئیں رخ ۶ داری
 جنک ۶ مشکین بینی ۲-
 تی ۳ چو شیشک ۶ چینی
 لب ہر دو عجب جوان انت
 تہہ ۶ دُر قیمتی فی مان انت
 لسان شہد و شکر زوان انت

پیاہیں رُغب و جان انت
 تمام کاش ۶ بیان انت
 خدائی حکم و پرمان انت
 کریا ۳ ۶ کابی در زانت
 عجب گوں ٹھمل ۶ لرز انت

۱- ۶ چہیت ۲- بینی (فارسی) پز- پز- ۳- خرپیت ۴- لکوی میاں دکابی کزہار (فاضل رعد)۔

ہزار و پنچصد کرزنت
 گل ۶ انگشتری جوڑ انت
 بدام گوں سگہاں لوڑا انت
 پلو ۶ پونز پرشور انت
 نمبرک ۶ نالک ۶ پور انت
 پری ۶ پچی ۶ شور انت
 خدا زانت اے دگہ طور انت
 کلام بیار غمہدانی ۶

منی مل ۶ کانی ۲- ۶
 سمند ۶ وہ صدانی ۶
 بھین سوار کنگلانی ۶
 دین شور ہر لانی ۶
 وقاب ۶ شکوانی ۶
 رچنت چو تر دکوانی ۶
 زمین ۶ سر تلانی ۶
 جنک ۶ صفت پیش ۶
 پکرتین شاعر ۶ کیش ۶
 شمس عشق و غم ۶ درد ۶
 من ان ۶ برکت مرد ۶

۱- ہور- ہوار- ۲- چوکیں- تنگ دتاج کنوکیں- ۳- شہ ہا۔

پہاوانی ۱۔ پداں گردان
خدا و حضرت ان یار آنت
چار پیر مئے مددگار آنت

خداوند کنین زاری

چہ:- عبدالکریم ولد موسیٰ بٹو ۱۹۶۵ء

خداوند ۱۔ کنین زاری
نوا دوست ۲۔ منی پیاری
گل ۳۔ را رب نگہداری
تہار و تار مہیں شام ۴۔
سرون قربان گل ۵۔ نام ۶۔
مہندی ۷۔ دوست منی زان ۸۔
کنین گین ۹۔ باز کسان زات ۱۰۔
ترا رب ۱۱۔ منا دانہ
برستیں چو پری زات ۱۲۔
مشن ۱۳۔ توکل اللہ
بی راضی کلام اللہ

۱۔ پہاوانی ۲۔ ہندیت ۳۔ یوکنین

فرگہ خٹا

کنین ۱۔ جنت ۲۔ پل ۳۔
عجیب بزر انت منی طلا ۴۔
سات و زیورت باز انت
ہے ذرد ۵۔ گول گل ۶۔ براز انت
ککک و مودی و طوق انت
گومیشاں ۷۔ دیدہ ۸۔ شوق انت
دست ۹۔ چلو گل ۱۰۔ چہار انت
اے کچی ۱۱۔ زرگر ۱۲۔ کار آنت
شاہ پری وت کہ نہہدار انت
چہی مفلس و خوار آنت
جنوکیں عشق ۱۳۔ آزار انت
دم و ساعت سہ ۱۴۔ کار آنت
اللہ چو کرکج رحمت
مناسوحتہ کج ۱۵۔ زحمت

بھی ۱۶۔ خوار دشمن ۱۷۔ قیامت
تو پیر جان ۱۸۔ حولان دیم دے
عمر ۱۹۔ دشمن ۲۰۔ کم کن
بدئے موک ۲۱۔ دپ ۲۲۔ ڈم کن

۱۔ طلا ۲۔ نہر ۳۔ ذرست ۴۔ گول ہمیشاں ۵۔ کج ۶۔ پیریت ۷۔ ملام ۸۔ رفعت

فرگہ خٹا

رنگ رنگ و شعر

میر خان نوشیروانی و دزگیری

تلفیظ: عبدالکریم ولد موسیٰ بٹو ۱۹۶۵ء۔ نوٹ:

خدا جان اے منی نازنت
(بہ) رسول و عرض منا بازنت
بلوچی لوزو آوازنت
خدائی حکم و پرمان و
اشارت کرتہ شیطان و
بمردہ بہ منکب خاران و
بدئے پنتے امیرجان و
پرے اب لوز و بگو ۲۔ تکرار
رعیت و نوٹک ۲۔ بے کار

پکن جنگے، بے سردار
سپاہ پروشتہ کلام و را
بلوٹ موک و ملام و را
شمار ۳۔ گڈ، شہ سردار و
شافاسی گرم ات اے کار و

۱۔ پالے۔ ۲۔ بگوش۔ ۳۔ شہ ہادار۔

پکن توکل شب و پاس و
برسیر پہ گل و براس و
کنین دشت کچ و ماس و
من چار رواں پہ حساب بندین
ہر دو دستان بر بندین
گل و را پہ نظر گیندین
دن و ت کپ بی ۲۔ سدی
تو ظالم گوں ہدیں کاران

ہے لعل و ات عدات مارا
چراگے نی روک گی ۳۔ بالا
خدا زوت پیار منی لعل و
نہ انت سنی شمنی ۳۔ حال و
جنت درزان ۵۔ گور و جمل و
رب آئین کنت منی سوال و
عشیں من پور مگی زہک و
دل و را کرت مئے، آگاہ
کنین پٹ براسیاہیں لاگ و

۱۔ روج۔ ۲۔ کپ بیت۔ ۳۔ گیت۔ ۴۔ شہ منی۔ ۵۔ گور و درز۔

شاغاسی ۱۔ لوفت برسان
عقل و دانائیں دوزجان ۲۔
زنگی زرتہ ہتھیاران
بگل پڑ ۳۔ ہما دست ۴۔
شما دا دُومن ۵۔ کست ۶۔
گوندیت ۷۔ سخی آزارت خان ۸۔
اسنے شکل ۹۔ پکن آسان
شہید بوت سردار یعقوب خان ۱۰۔

امیر ۱۔ کاگدو ۲۔
شمنگو ۳۔ پوٹکت ۴۔
شمانگو ۵۔ لکھتہ ۶۔
دل ۷۔ باد نہ کو اثر
دیسر کہ موج کنت دیر
مثال چنگ ۸۔ جتر
امیرخان عشت پرے رنگ ۹۔
پہ پچیں حاکم ۱۰۔ جنگ ۱۱۔
نہ پڑنیں سر و سنگ ۱۲۔
ہودا جوئے پکین ۱۳۔
دھیری ۱۴۔ اردو پکین ۱۵۔
امیر خان بست کچہری ۱۶۔
(چو) دقاب ۱۷۔ بال کو مہری ۱۸۔

۱۔ نواب و ظر۔ ۲۔ دوست جان (دوست محمد)۔ ۳۔ توپک و قسے۔ ۴۔ بزرگ و بات کنگ۔ ۵۔ سردار
آزارت خان۔ ۶۔ سردار یعقوب خان کہ امیر خان آخرا عثمانیت۔ ۷۔ ہمنگر۔ ۸۔ داسرائے
ہند۔ ۹۔ پکین و تھارڈ (تھان)۔ ۱۰۔ ویب وائر (Web Wire)۔ ۱۱۔ کمپ (Camp)۔

رکیب دانی و چاری ۱۔
شہنشاہ ۲۔ جہلادان
پرنگی ۳۔ دربار ۴۔
و میر نقشہ چو خونوار ۵۔
خجاری چست کنت چمان
دھیر سوچ کنت ”کیا ہے؟“
”جہی کا کیا چلے جائے؟“
رسالہ ژرنگت آرا ۱۔
بریر برت من شہر ۲۔
کڑی و جیل من پاو ۳۔
برتی حیدر آباد ۴۔
دھیتی پیل و واد ۵۔

دپ ۱۔ دس آنت چو شہد ۲۔
کروان لنگ اتنت چو تو
بزدورت پیلچیان موٹو
سڑکان کار کنت ہر رو
دپ ۳۔ نکش کوٹکی ۴۔ غاس انت
خوراک نکش یک و نیم پا انت
کالا پاڑی ۵۔ شمنے جاہ انت
پھنگ ۶۔ نون ملک ۷۔ اوکان انت

۱۔ آخرا۔ ۲۔ حیدر آباد سندھ و جیل۔ ۳۔ غازی شکایت۔ ۴۔ کالا پانی (سکین جیل)۔ ۵۔ پشین۔

امیر جانی شگفت جاہ انت
پدا آ حقن جی گران انت
سردار صاحب حبیب خان ۱۔ انت
ہودا ایر کنت بیدگ ۲۔
ٹینگ ۳۔ بال کنت میدگ

کریم جان لڈگ و زیبا
ہر دست ۴۔ بگل جیب ۳۔
پکیر ۴۔ اے روپی جی انت
حساب ۵۔ سوچ مکن سی انت
بیارت ۶۔ بچ کھل رنی ۵۔
پکیر ۷۔ نیکی و نیکی
”شافا ٹو او هر خیال کرنی لی
منی داد برتہ پیداور
بدے ان چھپے کاریکر
نہ زوریں پیرگیں ۶۔ پندر
منی جھپت ۷۔ ۴۔ پکن بریر
۵۔ ۴۔ کھنت منی بزکر
پکن چار ناگک و ہلگر
ڈکار آباد بنت اکثر

سردار یعقوب خان ۷۔ کوش

چہ: ملک جان ولد فقیر شیر جان ستمبر ۱۹۶۵ء

یا الہی شکر گوں آ رب پرور ۶
کٹی لوپنی سواہی فی کپنگیں غوث ۷۔ لنگر ۷
کپنگیں نام پہ دل ۷۔ سخت ۱۔ و باور ۶
شیدائی فی محمد مہنگیں آ زور آور ۶
بوج منی زرد ۷۔ فی جوڑ کنین شعر ۷۔ دپتر ۶
جوان بنارینیں مرور زخانی ۳۔ دلبر ۶
نوشیروانی ۷۔ کار کشادیں بے درور ۶
محمد یعقوب خان، ملک خاران ۷۔ بادشاہ
گلہ چہ مرور زخانی جوان داشت آ کوچک ۷
مندی کھنت منصب و مھمانی سر ۶

۱۔ صدق ۲۔ سردار نور زخانی ۷۔ بچ۔

۱۔ نواب حبیب اللہ خان ۲۔ عیدہ حاجک پہ نشانہ گوازی ۳۔ جیب کیسیگ۔ کیشو ۴۔ فقیر۔
۵۔ دینی خرماک ۶۔ پیرمیا ۷۔ کوکلی جھپت ۷۔

۱۔ کلات و ۲۔ کارڈ۔ پھر دار۔

زوت پشیمان موتی ارماناں کاری پر دل ء
پر دتی دست ء گڈن فن دراج نیوگ ء
تہار مہ ان کڑتہ ملک حارانی کوچک ء
گوانک و توپکاں رسکنت سلطان و نصیر
یارو جمعہ کپتان ء گون ات اے ہمیر
یک پر ء فیر ء ہر سہیاناں جائی وارہ تیر
بندگ و ہائی پختہ ٹچ ہوتنت جزیر
محمد یعقوب خان گل جہان ء ات دل پذیر

آج سر ء روج ء اے جبر سردار ء ات دپ ء
”خاران ء گزانی کنین دیم حونی و ترانی
تن ہزاران جی لعل گمیت نی سرخندلی یور انت
پر بدیان ء ت سائیگ نی چون پڑ و انت
یک صد و پنجاہ تہی حضوری و نان خور انت
آ شپ ء چہ سرینان پر شتنت و چم کور انت
شاغاسی صاحب بالکل پکری بوت بسیار
آترا آزات خان سخی واب ء دات حوال
”زور دتی براسان ء اچے ملک ء یوفرار
حبیب اللہ خان ء دتی دست ء تو بدار

امیرخان ہمت ء دتی بست پیشتر ء
لوگ ء چاریاں نی جاہ دات کوٹا ء اندر ء
لیسپ خان زرتہ کردے نی لہتیں نوکر ء
نشتگنت سردار بر پکری و مجلس

دُست انت خیالی نی آکدیں روت انت برگس ء
رہگنت سردار پر دتی واب ء شاذہ ء
گفتہ لیسپ خان نی سنگتان چون انت نون جبر
مہنی خیال ء وابت یعقوب خان و لغدر
نئے چھیں گالے ۲۔ رہتن ء متعلیقن گدر
قوم جمالدین، حیدرزئی مجتہ سرچار
برہد ء روج ء آ ورا کڑتی بے میار
پر بلوچی ء کڑتی برا لیسپ خان توار
حکم ترا نیستنت نی لشکر ء واکان ء بدار

ناگت ء انبار کڑتی خونی نیں نہار
دعوی ء کڑتہ فیصلہ دست ء ہتیار
آحت و فون رستنت اود بر سردار و کنار
یک بران فیر کڑت رہنلاں شوہیں ہتیار
آج پداں سائیگ بسکنت زرمشیں سگار
سوب کڑت لیسپ خان نی لگتہ بر کوٹ ء سر ء

اشترے لوٹین پہ وت ۽، وارتنٹ جزو دار
کز کو بان بہمت چر تلکت حارانی بہار
پرزہ تے لوٹین کاگد ۽ بیت.....
پہ رہ ۽ سنگیر تی مدارنت گول من چکار
وادل ۽ سرین من برا نوکے ۽ دیار
سوداگر کاینٹ آس پشنگاں و قہدار
ایر کنت دیم ۽ ان صدو ہشاد کلدار

شاغاسی مولاداد

گوشہ: لنگ جان ولد بکیر شیر جان ستمبر ۱۹۵۶ء

خدا یا اے منی ناز انت
گول رسول ۽ عرض منا باز انت
منے بلوچی لوز و آواز انت
بگندت امر سبحان ۽
الہی رب رحمن ۽
خدائی حکم و پرمان ۽
اشارہ لوت پہ شیطان ۽
برہ پہ تلک ۽ خاران ۽
پہ دے پنتے امیرخان ۽
چوریت ۽ بھنگے پیکار
پکن جنگے پنے سردار

دل مہ بند بہ حکم ۽، صحب و بیکہ ۽ سایک انت
یعقوب خانی ترا قبر ۽ داہک انت نی لی
دور دات جانپاں، نرز کُرت بہ سینگ ۽
سہی نیں جہاز انت، دیم کُرت بہ بے سہنگ ۽

واجہ ہیرک ۽، بلکہ ننگ ۽ کنت طمع
دُست سرداراں زیادہ بد بُرتہ ہنجشی
خان بلوچی ۽ حشم کنت، غیرت ۽ نجشی ا۔
گول پلیٹی ۲۔ ۽، آ قلات ۽ ہنجشی گشی
”ہم تو آپ دیکھو اچھی بات نہیں
میر بین صاحب زیادہ ناراض ہو گیا ہے
لوز انگریزی اجنٹ ۳۔ صاحب کو بولا ہے
حم کو معلوم ہے امیرخان نے ایسا کیا ہے
اپنی خوشی سے سردار صاحب کو مارا ہے نی لی
سردار صاحب ۽ من دین تحقیقیں حوال
دروک گنیت و آخر ۽ مسعت ہم کار
زندگ ۽ معن برتہ کائیں سال پہ سال
پیاد گن مچلے، براولا کے ان کنت سوار

۱۔ نصیت۔ ۲۔ پلیٹل اجنٹ۔ ۳۔ اے۔ جی۔ جی۔

۱۔ پشین۔

بکھنیں زکر ء سردار ء
 خدائی سیل کنت کار ء
 شہ ڈاہے بہ سرکار ء
 بہ آ انگریز ء دربار ء
 اجنٹ ء لوبہ آرا
 شافعی گپ کنت گول آیاں
 خماریں ہرز کنت چمان
 بدے ان لشکر و سامان
 برما بیڑے بر آ خاران
 اجنٹ کشتی صبر پکن یکوار

سردن ء آحکمت اخبار
 حبیب اللہ خان انت سردار
 امیر ء کاکد و ایلچی نی
 انگریز ء کرکنت پیش تہی
 گشی ہرجی اے شافعی
 ترا حکم انت پکن جلدی
 اشید تار دات دیسرا
 اشانگو لکھتہ کلتر ۲۔

۱۔ داسرائے وحد۔ ۲۔ کلکٹر (Collector)۔

بہ دے زو و ملامان ء
 سپاہ پردشت کلماان ء
 سردار ء پیش آنت آگہ
 بہشت ء جوڑ انت تہی جاگہ
 ہزار قسم انت پیوہ
 اچوہ نون عرگہ سردار ء
 شافعی گرم ات اے کار ء
 شافعی لوٹی براسان ء
 دوست محمد، مقلین دانا
 علی محمد، مزن شان ء
 ہما دیود ء داستان ء
 نہ تندیں ملک خاران ء
 وٹی، پشت جتی مالان ء
 تمام ڈاہی و میشان ء

سلہ و زو شہران ء
 درستان دور دات بہ میران
 زرمک حبیب اللہ خان ء
 شہ یاغی پسندخان ء

دل کش اے زات نہ کُرت ہادر
وہمراہ نون پادکیت دلیر
مثال چلگ بجز
کمر بند بوہکت پلٹن

ہما گورکی ۲ انت لشکر
ہزارہ ۳ شیعہ نہیں لشکر
تہ ۴ کش کنکلیں سو جرم
امیرخان عشت پرنگ ۵
نہ پُنجین حاکم ۶ جنگ

نہ میزینین سرد ینگ ۷
سلامتی آحت ۸ دیم ۹
ہود بہ جوئے پشکین ۱۰
دھیری ارد ۱۱ ہشکین ۱۲
دھیر نون سوچ کنت کیا ہے؟
کیوں تم ایسا کرتا ہے؟

حوال آحت کہ ”چلا جائے“
رسالہ آثر ۱۳ زرت
برابر کوٹہ ۱۴ بڑت

سپای مطلب چہ انگریز سپاہیاں ۱۵۔ حاران ۱۶۔ پشکن تھارو ۱۷۔ کوسٹ
ہے ڈول حکم آشالارٹ ۱۸
جھے جوڑینت بلوچ گاٹا ۱۹
جبر رشتیں عجب جوان انت
پشنگ ۲۰ تا ملک ادکان انت
بازارگی ۲۱ سبل و سامان انت
گشت جاو امیرخان انت
منی گوش بوہکت سنی دار
ترپے ۲۲ جتہ بلخوردار ۲۳
نہ بوت دست ۲۴ دگہ کردار
پدار زہکت سردار

سردار ۲۵ لوٹنت حجام
ملاڑا کش پکت نیامبل ۲۶
بیت بہ نیام سر ۲۷ کا گل
ہدے کش روج ۲۸ سزا پلٹی
بہ گنڈنت خٹ و باز رلی
برخیش حیدر آباد ۲۹
دخیش پلہل و وار ۳۰
دپ ۳۱ کش دشا انت چو ہے شہد ۳۲

۱۔ اپنا مطلب سکھیں سزا۔ ۲۔ ہر رोज۔ ۳۔ بلکن، اہلق انت۔ ۴۔ رحم و نام۔ ۵۔ توپک و قسے۔ ۶۔ ہڈما۔

سردار رحیم خان بادیانی

گوشہ: ملنگ جان ولد پکیر شیر جان ستمبر ۱۹۶۵ء

کریم و قادریں یا رب دانا
دلانی مالک و ہستے توانا
سخاوت رہت گوں مردی و شان ء
پگندت سیل کنت آخر زمان ء
منی زرد آسکنت پر موج و لہر ء
شہینیت ریسگاں گالاں قطار ء
بنارینیں ٹریلیں رحم جن ء را
آج ء روج ء رحیم خان زر حکمت سر
کڑندے اے شوخ و بہادریں دلاور
شکار ء میل ء در کہتے دلبر

سیاہ آپ چنگ و کاریز و جنگل
ہمو گوں لاگوں بوتنت برابر
ہما بد بخت اتنت نادان و کم خیال
وئی قوٹ و زور ء رنہ گرت یال ۲
درا بوتنت ٹرگاں دامکنت بال
ہے ڈول گشتگنت خان نواب

یوہ منقظ۔ ۷۔ حیدر آباد سندھ و مریض جیل۔ ۸۔ شاد۔

خوراک کش یکت و نیم پاو انت
کالا پانی اے شے جاہ انت
بزانت دیم شے سیاہ انت
بزورنت پہلچھاں موٹو
سزکان کار کنت ہر روز ۲

صفت حق انت بہ سردار ء
حبیب اللہ خان نامدار ء
شافاسی ابرش ۳ ء سوار ء
بزوری میان ء مردوار ۴ ء
بگل پڑوہ ۵۔ حمیل ء را
”شافاسی تواد ہر خیال کر“
منی داد برتہ پیداور
دو جوائیں بیارتہ کاریگر
بلوچے نام شیر جان انت
الھی منے نگہوان انت
انت سچا ہائی ہیر
ہمارا چچ نہ گیرت تاکیر ۶۔
گلام ء معاف بنت تقصیر

وئی ٹھٹھگے عمر و حساب ء

۱۔ پشتو، لوزے کہ مطلب ی بھڑانت۔ ۲۔ خیال۔

د ترا غرق کر گئے ٹھہلیں دریاب ء
سکار سہریں شہ نجیت ء ہر جتی چست
ہما کو پریاں و نیام سر ء سست
بر آجگ ء دپ ء سکت کُرت و جہل
نشت

دوی سنگت گُور بوت پختی کُرت چست
برائی برجتہ رحیم خان توار ء

لچا کئے روئے ہرہ ء را
پرا پوز ء پکش لیک بر ڈکار ء
گُلا کلیں سہہ ء جتی تورو ء را
برو سنی کن وئی نون آلم ء را
اگل زئی آن علی محمد فکر زوان
گون آ شہزادگ ء کرتہ و تران
مصلو ۲۔ سوپ اس کریں واسہ سرال کان
ہے ڈول ٹھٹھگت رحیم خان ہمارا
ہے گپ ء زائین میار ء
کُشیں مرد ء ریں چو بے توار ء

نوا گئے بیت پر آئی دہار ۳ ء
کپیں شیراز ء پرکائیں ۴ ء تارا
تا قدشیم ء دھٹکت سنگر ء را

۱۔ سرء کانہل۔ ۲۔ براہوئی ء گالے۔ ۳۔ دارو۔ گک۔ ۴۔ پرکایک۔ چٹاگ۔

ندی کئے و ہمیکم کُرت دل ء را
پکھری نی مجلس انت سردار علم خان
گشیت انت مرحبا انت برتہ رحیم جان
بلاٹک بر تو برازی ہے نام ء
دُرسٹ عشت ۱۔ جتی میرات انت زحم
ہے حڈو حویل ء ہر کے ہست
حمام قوم ء سرء ایر کُرت وئی دست
بڑپکی ۲۔ ء کت ء جتنے شست
ہما ادگان و شورادک ۳۔ نی پٹھان ء
بلند دالی براحدو ڈکار ء
زبردستی ء ادگان ء کُرتہ بہانہ
حمام رخشان ء فوج و غوشم ۴۔ ء را

دو دیم ء جنگ پہ توپک ء ٹہت چوش
گُور مرد یوحکمت پکر ء الا ہوش
رحیم خان زحم کُرت ادگان کُرت پروش

گلشیت رحیم جان حضوری نوکر ء را
بیار درگج و قابیں شہیڑ ۵ ء را
زمین ء برکن چ حکم کردگار ء

پکیر شادی آحت کپت چ نیام ء
خدائی میڑ ء آدرت قرآن ء
سید بہ وت گوندینت لکوان ء

۱۔ بیات ۲۔ اوکانانی بڑیج کت۔ ۳۔ نوکے و سرون و سیم سرہ اوکانانی علاقہ۔ ۴۔ مٹی۔

رحیم خانی پاو کُرت لشکران ء
بڑیجی ء جبر تحقیق سُبُت
گوں آ رحیم خان آئی دست نہ بچت
سمندخان ۱۔ گشتہ شہ قول ء وتی ء
کنین رخشانی ء ساه ء ہدی ء
دگہ پھت سال گوست چہ ایجی ء
سمند خان گھوڑوے زرتت شہ جاہ ء

گوکے فاحمہ کُرت چہ نام خدا ء
بدے رحیم خان ء منے دست ء تیا ء
اشود ء اشت و آحت چہ نائی ء
ہما کاروان لکت کھئی ۲۔ ء
بڑے اشتر شہ ہما آپ رتی ۳۔ ء
ہے درستان برت چہ یک جی ء
حوالے قاصدیں آدرت ڈی ء
مردی سوب کُرت مدی ء
کے ساڑی نہ انت بولارنی ۴۔ ء
فلات گیر سرین بست چہ غصتہی ء

۱۔ خان سمندخان بڑیج ۲۔ مٹی ۳۔ نوکے و سرون و سیم سرہ اوکانانی علاقہ ۴۔ مٹی ۵۔ شہن اسپ و ایلین لیلے

دپ ء دے زیر کی نیں آسن ء را
ہما دست داگ ہرات ء دروال ۱۔ ء
لکام و سینہ بندی دُجی نی سری انت
لوند و ہڈک و شہر ء کڑی انت
چیر زمین و ہور ملک آبریشی انت
جو ہر داریں رکیب ۲۔ غالی انت
سردار صاحب کہ پوشیت و سلوان ء
سموروگراں خریدیں چوخوان ۳۔ ء
گور ء کوٹ گمان ء کھنیا ۴۔ انت
درشیں خنجر چہ زیب و براہ انت
دپ، نال و منشت چہ ہر دزگ ء انت
چہ ء مہیز کُرت زہر مار ء
رکیب پاو ء جمت چہ جوش و لہر ء

ہے سرخندہ ۵۔ روت چو مرگ بال ء

ترا سوب دا گلست نون لامکان ء
ہکت ء گردینیت نی نون کیت دژ جنان ء
رجیم خان پہ جنگ و شپ خون ء تیارات

نر آسکین درک زوری دار پہ دار ء
گور ء تائیت و گوگ انت پہ قطار ء
پہ سر نہان ذر شکست درائیں ڈگار ء

۱۔ برے باگ۔

حاصل خان پلو ء سگت و ہائر آت
شپ ء سنتری و گائیں پہرہ دار آت
سردار رجیم خان نشت و ہنجش غشت
”ہزار ارمان منا پہ رحمل خان ہست

چھیں براس من فکست دات پہ وئی دست
دگر سیال ء مینہ و کینگ و گست
ہما ورنہ شہیدی منصب ء رست۔“
ہے اوگان کہ آحتنت سے و چہار ء
شپ ء ڈڑی و آحتنت بے توار ء
بہرام خان نی برنتت کاریگر ء را
صحب ء رجیم خان سنی بونت حوال ء
بگل پڑیں بہ زرتیں ریفل ء را
ہما زر غشت و لوہیں اسپر ء را
آروش برنتت بر آ اوگان ء شہر ء

۱۔ (Druwal)۔ ۲۔ رنجیب۔ ۳۔ رکاب۔ ۴۔ چٹھان۔ ۵۔ خواب۔ ۶۔ اسپ۔ ۷۔ رگے۔

تیا برنت و رسیت لشکر ء را
مزار بیم ء کرگلست سگت ء توار ء
”وئی دیما بگردین او سمند خان!
منا زانے کہ من ہستن رجیم خان!
تیا کہنگن دست ء تنی جوان
اگر جنگے کئے؟“ ۲۔ گو و میدان نی نی
منا تا کبیر نہ گون انت چہ الہ ء
برے زخم ء شروک و جنگ جاہ ء
پیشیں روچان لوٹیں شہ خدا ء نی نی
سمندخان غشت ترانوں مرجبا انت

بہرگت ء تنی دیم نی نون پدا انت
لگور آ انت کہ مردان ء غشت نست
ترا رجیم خان مروچی کرگلن درست
سمند خان گردینت اسپ ء وئی داگ
سرہ جنگ نیست بالکل برے باگ۔
بزان ہر دو یک پخت انتت زہک

کس

سرء لٹاڑ دُرست بوتنت ہاوار
خدا زور آورے نی کنت ہنچشیں کار

۱۔ ادگانستان ء وزیر اعظم ء گھنٹ۔ ۲۔ (Achesan) پی۔ اے۔ ہاگے۔ ۳۔ حاجی میر شکر خان
بھالہ سی۔

خدائی امر اتنت سردار بوت بیمار
شپ یازدہ سی بیل ہم ہوار آنت
پہ مرک ء پیالہ پڑوتیار انت
سردار ء بوہگنت مرک ء حقیقت
دینار خان ا۔ ء رحیم جان کُرتہ رخصت ا
”گوں آغوث ۲۔ جان کُنتے جوانی و مردیت“
پکیر شیر جان بکش کالان پہ بازی
دینار خان تی دل ء اش دت کن راضی

صفت ہنچیں برا رحیم خان برازی
غزوری پر منی پور یات و حقان
دو خروار گلہ اش ڈاک ء دیکان
سردار ء جند من لوٹیں خلعتان
حمام رخشان ء ہرجی چو چک و جان
پوڑی پُرکنت گوں آغوث بخش و دینار

حمام ادگان گھنٹت ”خدائی و پارائی لی
دتی ہم ء دتیں من شاہدی ء
سردار بوت فرار شد ملک ء دتی ء
پہ خون و فتنہ و جنگ و ہدی ء

حمام رخشان زُرت بولازئی ء
گھنٹت بر کابل ء تخت قوی ء
رپوٹ ء پیش کُرتگ دتی ء
”منی جند آحتہ پہ غازی گری ء
منا حکم دے پر اکفر ء ہدی ء۔“
ہگشتین ءش صدر اعظم ا۔ ء را
امیرے ضلع ء آحتہ دیار ء
اگریز ء گُڈنگی ریل و تار ء
اگریزانی کلک سک دکران انت
مہنگیں حاکم ء زور ء امان انت
اجنٹ ء گوں لی اجپسن ۲۔ کُرتگ تران
”گُشی ہرجی خان بہادر شکر خان ۳۔
استعت منظور ہائی گپ و ہم تران تی لی

خان بہادر اش دتی حد ء کُرتت دت
چشیں کارے برے وخت ء مکنت

اگر کئے ورا چندی کنت ناگار
(پ) الس ۽ چنی نیستمت دو خروار
دگہ برزیں حسابے ۽ کئین سوار
پدی روچان میت اش من گلگ دار

۱۔ رحیم خان ۽ براس۔ ۲۔ رحیم خان ۽ گلگ۔

میر رحیم داد لانگو

گوشده: ملنگ جان ولد پکیر شیر جان ستمبر ۱۹۵۶ء

یات کئین خچ وخت خدارا
سیدان شے ۽ محمد ۽ را
آحہ زرد مئے موج و لہر ۽
نازمتن جوائیں سر ۽ را
سردار رسول بخش قہار ۽
شجنوں بوت بہ چاگنی شہر ۽
ساری ۽ بندے میار ۽
درختے شہ میش ۽ دوار ۽
شر بیعت سرپندین جوان
پیڑک حتی میر شریف خان

شیر ہمسین سردار سفرخان

رحیم داد خان نون زرنگ سر
گوانزگ چٹینت برابر
رحیم داد خانی دور و باری
گشت پہ آسرات و سواری
مادیان و کولواہ ۽ مہری

۱۔ شے۔ ۲۔ گلگ۔

نحوں جوائیں چہار اتنت جہان ۽
ایشا رب دات رحیم داد خان ۽
چکے حتی دین و دنیا انت
دوی دولت و سخا انت
سیسی حتی رنگ ۽ ستا انت
درست بہ رحیم داد مہاہ انت
نون بیان کرت پلپلی ۲۔

سرداران ۽ درستان لوٹی
نور دین خان ۳۔ کرت جنگ پہ مردی
حاکم ۽ رگرت باز دردی
زندگ و دراہ ۽ گردی
اش شاما کے آترا گی ۳۔
درست سردار سردان
چو جواب دانت ہماوان

مے نمی ۵۔ دست ۶ چشین تران
دیم گردینت بہ ریم داد خان
ریم داد خان غشت من رین ۶۔ انت
سر پر آ کنگ ۶ پرشین انت
قول انت کہ آزا گرین انت

۱۔ عادت ۲۔ پشکیل ایجنٹ ۳۔ سردار نور الدین ۴۔ گہرت ۵۔ گردن کنت ۶۔ دیت ۷۔ من ہون۔

زنگ ۶ نیائین مرین انت
ریم داد خان نون گیرت انت سر
آج قلات ۶ زرت پوج و لشکر
جہلادان ۶ گور
گوں سردار نور دین بو برابر
داحکت دہشت و مغل
”ہر کیسہ مونے کنا یل،
ہٹ یلاتے یا مچے مل نی نی
سردار نور دین دُن کہ پارے
جنگ نا لا واپارے
اتس کہ نا اختیارے
میغاں چپ ہر کس مردس
خیج ہزار بدغ بروس
سوب کنیغان دہڑ و سس نی نی

ریم داد خان تی دست آنت دراج

جہلادان ۶ کُرت بُندیل و تاراج
لگنت ترنب و روالی
لگنت دولت و مال
سجری و یوپ و غالی
اے کیساں ہو رک اشتت غالی
خان صاحب سئی بوت قلات ۶
پر اجنت ۶ تار دات
ریم داد خان سوب کُرت آحت
جہلادان دُرس پتات
انگریز بادشاہ انت ظلل
خان بہادری ۶ دات پلہ ۱۔
ریفل ۶ قیمت ہزار انت

ریم داد خان ۶ چیرے پکار انت
سوج مہ کیت کل اختیار انت
ریم داد خان غشت نوکر ۶ را
دورین ۶ بیارت گول وار ۶
ریفلے سی و ہزار ۲۔ ۶
میدان و صافین ڈکار ۶
دور جنت بہ ہم یار ۶
و سلوان پوشیت دوزیل ۳۔ ۶
ریفل و زرتہ حمیل ۶

لکھ حساب ء صد ہزار انت
لیڈ ء بارہ بسیار انت
حق دل ء یک کلدار انت
کاگدے، نوٹ صدی ء
بخشنے چو چہار پیسہ ء ء

شہزادگ حد ء سوار انت
گھوڑو ء دہنر چہ پدا انت
پرہدیاں استعت جوان
تورگ ء بی ۳۰ کا کے دہان

۱۔ میرموی خان محالہ بی۔ ۲۔ سردار آزات خان نوشیروانی۔ ۳۔ یا اللہ توکل۔ ۴۔ فقیر۔

رب کریم ساز

گوشہ: ملنگ جان ولد پکیر شیرجان ستمبر ۱۹۵۶ء

رب کریم ساز و صاحب حق انت
بادشاہی حق محکم و نکت انت
تورہ و بشیخج صد ہزار لکھ انت
نام اللہ انت قدرت باز انت
نیست پرواہ، رب بے نیاز انت
بندگ ء بڈگیر و سبب ساز انت
ہر کہ بہ دین ء سخت اے و اخلاص انت
آ بہ پیشوا ء محبت و انہاز انت
جالمیں خیرسان واجہ بے نیاز انت
ہر کہ چہ خرس ء دنت وئی ساء ء

زحم پہ کنت اود چہ کفر ء ہنگاہ ء

۱۔ حمد۔ ۲۔ بی ۲۰ دہزار۔ ۳۔ دو قسم انت۔ ۴۔ بیت۔

شور کنت وختے رحیمداد خان
میرموی ا۔ خان دین ء حق براس
گوں تو است بیشک پہ اخلاص
ہر کے بیت بہ ملک خاران
چرک ء حق گہنت نام
فرگ آگوں سردار آزات خان ۲۔
آبروئے باز انت گوں آوان
حاکمی دربار و جرگہ
ہر کہ بی بے دس ماندہ
میرموی خان ء گہت بہ یلہ ۳۔
موی خان یاد آحت چٹک ء
ہر چون بی گہرت آئی حق ء
شاعران شیرجان پکیر ۳۔ ء

انصاف گوں عقل و دلیل ء
شعر عشق پہ رحیم داد خان میر ء
من دیست عالم ء عشق
دولت ء گردینت پشت

دونا ۽ آسرات سیل و سواری انت
ریفلنس توپک اسپ و ماری انت
اے جمیل آئی گردن ۽ براہ انت
پشتول ۲۔ و جمیلا گون ہمراہ انت
نادری عیم گون تیغ سپاہان انت

قیامت ۽ روشن کنت وئی راہ ۽
ۛ شہیدی ۽ سر نصیبت جاہ ۽
آترا زر تنت دیم ۛ آسمان ۽
مجلس انت نشت گون محور دظلمان ۽
باز سخی انت و نشت میدان ۽

۱۔ تباہگ۔ ۲۔ پشتول۔

مہلہیں ٹپت ۽ جہل ۛ سرزان انت
آ غلامانی ۱۔ گو و میدان انت
حیلہ کُرت شاعر ہند کُرت گال ۽
دونا ۛ شوق و گردگ ۽ ٹال ۽
برسر ۽ بدیت شدہ ۽ شال ۽
آ مشہدی نیں لگی، رومال ۽
ہرکے جوڑ انت شوخ و مغرور انت
قیامت ۽ اندیش شد دل ۽ دور انت
امر بیت رب ۽ جان بیت پیار
ٹیج بہت آئی دارشیں دروار
دُرسٹ طیبہان ۽ لوٹنت ۛ انکار
پنڈران خیرات کنت بسیار
کچے را منظور نہ کنت سٹار
ملخصوت راہیں نیگ ۽ ندیت

۱۔ صدق۔

لیکھ ۽ رب ۽ آودنت نان ۽
گنڈگاں سیر کُرت دُرسٹ مہان ۽
نون برے زہد ۽ نام و شتام انت
آخر ۽ جاہ بالکل جوان انت
ہرکے مستمند و دنیا دار انت
من گھنیں آسرات نہ کنت خوار انت
روگن ولاندہ ۽ وارتن زہر انت

آ شہ اے چیاں باز پرہیزگار انت
دخت نماز ۽ کہ بوک و پیار انت
اے لعین شیطان گردن ۽ سوار انت
ابلیس ۽ سکت آ جمیل و یار انت
باز بادشاہ انت نشت ۛ تخت ۽
حکم کنت مخلوق ۽ برے دخت ۽
قیامت ۽ اندیش انت ۛ دسخت ۽
نون ہے گونڈین راہ گداری انت

سادگیں پوشاکِ دینت جان ء
کوپک ء نکش برت بہ شہر ویران ء
واہگ بیدیت درست سیالی ء
بازاریں گیس تئی گوں بوپ و غالی ء
کس نہ کنت آئی غایہ س مالی ء
وارث لوگ ء یک دے نیلیت

۱۔ سادہ ۲۔ زبان ۳۔ منت داری۔

لحدی شہ حاک ء پڑ کنت کیلیت
پاتیہ اے نکش دنت و کڑتہ حق نیلی،
عز رائیل کیت چہ مجلس ء یار ء
پیش نہ انت دگوش ء دگہ کار ء

سوج کنت ساری ء ہے چار ء
ارواح و گنجیت، کنت بت ء ثابت
دست و پاد بوتنت بہ سر ء شاہد
اے زبان، آواز آحتہ بہ گوانک ء
کڑتہ باز تقصیر چم و بُروانک ء
چم کوشی بیہک من کڑتن چاری
پاد برا پندان زرت ذمہ داری

آخرا بیمار چہ نظر گندیت
آج جن دزہکان زوت دل ء بیدیت
نوک نہال حاکنی بیدت بندی
کیت چہ پادان ہر نیمگ ی حسیل

۱۔ دشنامی۔

کنت تھس تنگی بہ سہہ اے ء ہلہلی
دل خبردار انت سئی بیت گوشاں
خیرہ انت چم گجنتگت
پوشاں

نون دل پکرانی جہا جن انت
نون زبان میر ء پڑشتہ ولل انت
ونگنت مثلاً نون قرآن ء را
لیسین ء حرقان کھنت زوان ۲۔ ء
رت کنتہ احسان پر مسلمان ء
ساہ رہتہ چو طفل شیطان ء

خیمہ ء جلس کڑت داران ء
چادر ء کڑنت مدچہ دل تھان ء
کوزگ و بوی درست سامان ء

اے کنا قدرے چپک خیراتے
با غلگ اونا وختان میراتے
کنے ہر دے بجیتفک ماتے ۲۔
مشر ۲ روج وخت میزان انت

دست ہما چیزاں برت پہ نگراری
چندیاں سیر داتے وئی زند ۲
پو بنت چروک اش حق جند ۲
سل کن ات لڈ خور ۲ ہشاری ۲
ہفتکے گردیت پہ دیم جہاری ۲
بردل ۲ بیکتہ نیازی ۲

۱۔ اڈوت ۲۔ ماتے۔

قاضی ۲ دیم ۲ گپ و دیوان انت
ہر کنے دین دوست و مسلمان انت
جاہ کٹارانی دوزخ ۲ نیام انت
گورگ و ہندو و کریشان ۱۔ انت
لمحہ نی ناپاک نی ہوک و مردار انت
دوزخ ۲ بندی و سزاوار انت
آ اشا شیطان ۲ گلگ دار انت

اے ہما مرد ۲ چپ چلیں کار انت
اے رہ ۲ ۲ شیطان آدان گھنت
ہ سر دیم ۲ تاپکے منت

۱۔ ماتے ۲۔ ہشاری۔

کون جنوازان ۲ گپ کنت سخت ۲
”اونتا گل ۲ تا نا سخت ۲
ای اریٹ ورتا دون آف کہ پھرت
ناچتا تا ای دوست و ہڈ گیر نی نی
دست برازال سک کنت، پل ۲
”نی تنا ساگے زو ٹریف بلہ نی نی
شیر زال گپے یات کرت نوکی ۲
خسین چہ عاروں مہوکی ۲
اے جواب ۲ مگر دینت گنت ہم زواں
”قو لے کہ ایدے کیوہ ای بے زو

چند منی روت و دفتر ان مانیت
اے خط ۶ ہر مجلس ۶ دانست

قدر و قیمت ۶ مائل زانست
تو پکیر شیرجان گشتہ اے شعر ۶
انکہ مخلوق ۶، تو پنت دیے کئے را
رب تہی ایمان ۶ پکنت خیر ۶

کار (کر) حقیقت لہ آوانی اشعت
اے دنیا قائم بیت پرے زات ۶
مُج بیت مخلوق بہ پہل سراط ۶

۱۔ یوک بنت۔

راست نی دروگ نی ملام

گوشدہ: لنگ جان دلہ شیرجان ستمبر ۱۹۵۶ء

عرض انت گناہ شاہی نمی
دین مدح ہر صاحبی
ہن مباح انت ماعلی
راز ۶ عشین من ہر کسی
عشت برادرے گوں من افی ۲۔
”ویدم گلے جاہے دہتی ۳۔
است درخور و مٹ انت مٹی نی نی
دائن جواب ۶ من پدی
آمینا کنت سلطان سخی

۱۔ کرکھن۔ عیائی۔ ۲۔ راہ۔

ہر کسی پردت کار پریات انت
پس و مات اش زہک ۶ ہزار انت
پر دتی شوی ۶ گرفتار انت
اش سر ۶ مود ۶ راہے ات بارگ
پاد اگر ایر بنت نوڑا۔ بنت شہرگ
اسلام ۶ پیشوا دنت ہمود کوپک
حکک کنت ہیداش ہے دیدگ
اے بد و نیکی ۶ ترازو ۶
رب پہ پیشوا ۶ خاطر و زو ۶
اسلام ۶ شخصیت پہ آئی آبرو ۶
اش انت پکیر جان کی دپ ۶ گفتار
کوڑو گوں کئے ۶ نہ انت پادار

ہستہ مگر دوتے جی

مہر ء بگندے دھندلی
گد اش بہائی یار من!
زوری اگہ گفتار من
گران انت خرید ء گہگ و جن
طوطی لبیسین گل سمن
صبر ء دل ء تو ایر چکن

۱۔ گون آ۔ ۲۔ اٹی (عربی) معنی براس۔ ۳۔ دگ۔

رزق ء حلالیں میر چکن
شیطان ء پتان زیر چکن
پوچ انت دوروچی نیں دُنیا
کنے کہ کنت دروگ و گناہ
روت تنک دپیں گور ء تنیا
کنے نمیت (آئی) دائر د پناہ
دروگ ء کہ روچے بہر بیت
چوں پہ گل و الکاح بیت

راست ء سر ء روت سوار بیت

دروگ رو بہ نیام ء کار بیت
نام ی پدا کش نہ گیرت
دروگ گشتہ من زور آؤرن
بگاہ و پوچ و لشکر ان
گوئیں نمہان گوہ بران
راست گشتیت من زیادہ ان
پوشدہ حدل و شرع ان
من ظاہر ء بے درور ان
راست گپتہ دروگ ء پنجگ ء
بیا کہ رون دیما تر ء
دروگ نون پدا چکی و ترا
اود پر دریاب ء زیر گشتہ
راست ء و ترا آ دیم گتہ
دیما پر گردینستہ پدی
حرف دگہ دروگ ء گشتی
”سیل کن کہ رچے بوت حال تہ؟“
دروگ ء بگشتن ”چون کنین
ہر مجلس ء ساڑی ء بین نی نی
دروگ گشت و سر زرت ملام اب
”من واجہ ان راست مئے گلام نی نی
راست گشتیت ”مے گو مخورا
ززان ء گشتیے گکورنی

حیران ہے، نہ سلحور ۲۔
ریش ۴ ۽ جی ۳۔ کوٹ ۳۔ کنان
آش ۴۔ بھنگان ۱۔ ات ۴۔ کنان ۴۔ لی
رہتہ ملام دیما جنان

پریات ۵۔ زروائی ۵۔ کنان
”شیطان ہست مے یارو جان
درد ۴۔ شریکیں مہربان
لٹنے توئے سکین کمان
راست ۴۔ خراب کرت علقوان“ ۶۔

۱۔ رشتہ ۲۔ لہر زک ۳۔ تراشان ۴۔ منہ ۵۔ زروائی ۶۔ ملا تھاں۔

شیطان گون راست ۴۔ دنت حوال
”جتنی مدار گوں من چکار
اودا کہ کرتہ من چکار
بہ دور بنین چات ۴۔ کینار
ہرجی کہ بیت گرم و لوار
بے موسم ۴۔ سبز انت بہارنی لی
راست گشی ج ۴۔ تیت سرائ
پنچنت ہائی بیل و یار

لئے کپیت من کیلگ ۴

روچے کہ سئی بیت اش پدا
پچی نہ منہ جاگہ ۴
شیطان و ترا کرت آدمے
شہر پشک و آہو دردھے
چیز غلک گونے اوداٹھے
چو ٹیلک نہ رنگو لاک لی
خن سرمہ ہا عوداک لی
دشبو جتہ جان ۴۔ وتی
گامان ۴۔ زوری کوتری
آحتہ شیر خام ۴۔ عقل ادا
چروک کسان کرتہ دل ۴
لانچیت ورا روت پہ مرا

ہستی ۴۔ شہ دست ۴۔ شہ
شیطان اشودا گلڈ ۲۔ ستہ
راست آحتگنت پہ غصو ۴
دست ۴۔ رہہ ریش ۴۔ بختہ
”قولیت کہ تیلین ہرے ۴۔ لی لی
رہتہ بہ شیطان ۴۔ سر ۴
گوازینتگ ٹیک ۴۔ دپ ۴

گلشنِ مقدار و راز و ہر کسی ء
کزا یک دخترے جوانین و دی بُوت
تمام ہسر ء چم کنت دوت

بدین راہ ء کنت سوارنی آترا زوت
نہ بیت پیر زو کہ ذراہ ء بہ بچیت
مقابل بیت گون کئے آ و بچیت
و ترا زو بادنت راج ء صفی نی
چیک ء حندگ و ڈڑیں دپ ء تران
پگند و رنا ترا حرفے گلشن جوان

اے سادہ

اتنے نیزگار و نیسجت پہلے اے نان نی
بچیک ء نیٹک کے نی حورک ء کنتے شان
گلشت ہر کہ دل ء و ت ہادشاہ انت
نبیت سرپند کہ اے مئے حذو جاہ انت
دل ء منشا ء حورکیں حندگا انت
چہوت بڑیں جہان ۲ آئی رضا انت

بچک چچان پوشیت پڑما انت
دود سست گب و ہلکت ء جہا انت
ہے جوانین پریانی ستا انت

بر علقوان پڑشتت زوال
نیستت ملام ء سوچ و حال
راست ء و ترا کرت بے منیار
اللہ تہ بہن ہم کنتے
شیرجان حکیم ء رحم کنتے
ساہ کندن اون آسان کنتے
دہی مدام ان شات کنتے
روح اون شہ روح ء زیات کنتے

اے حامد پ۔ ۲۔ ۲۔ ۲۔

پشت

گوشدہ: ملک جان ولد شیرجان ستمبر ۱۹۵۶ء

گرین نام و ت کریم صاحبی حق
جہان ء دست انت تھی پلو ء سکت

اگہ کہ لٹرو کنتے خراب انت
تچیت قرض ء پدا ہر وخت کریاب انت
نہ گندیت نان و آدم سیاہ دلاپ انت
نہس اے تاکہ بت ء ہست زندگی ء
نشوان انت منا شہ گندگی ء
گنہیں ذکر و خدا ء بندگی ء

بر دست بندگان
پس ۛ رویش پیش
زہک آحت امبران
قوت د کل کشاد ۛ
کھنیت صفت جہان
اے گپ منا نہ نجات
کہ سر بین پر امکان
پاد ۛ سر ۛ کہ بوشتین
روشن انت کل جہان
چار جہر ۛ کرامات

دورازیں پڑتی بند تائیت
گور ۛ ہارحتی نی قیمت ۛ چنکس بیت
سپتیں کہکران چم وٹن دیت
جنین شاستہ د مرد لنگوی انت
خٹک س دروگن ۛ بو ۛ ہڑی انت
پوٹنگ مردم ۛ ”ہامس تڑی نی نی انت
جنین لون پنت دنت مرد ۛ رومائیت
”غریب ان ننگین جوان اف لاطماعی
ارے دروغ باز، کنٹیس بے سائی

۱۔ یک تیل۔ ۲۔ جاگہاں۔ ۳۔ حک۔ نازشت۔ اردو ۛ سالن کن (کورکالی)۔

اریرگل دشمن ۛ، بیت اس کردر چوٹ
توار کنٹیس غریب ۛ شتر و مردوں موٹ
”تھکم وار ملک ٹی اشس پرگی
کنے تیر تو بہ ۛ کالخوا اریس نی“

کھنیت خراب و زیان

بوج: موٹر

۲: کیت زرخو مجھن زردوٹک

درو شاپ جتاں انت مثل لوک

بوج: ریل گاڑی

۳: پہناو ۛ گون ہستنت ہپوک

بالا نشینیں زیات کشوک

بوج: ٹیلیفون و ٹیلیگراف

۴: قدرت کردگار انت

م تجارت

کوشدہ: ملک جان ولد شیر جان ستمبر ۱۹۵۶ء

۱: قدرت کردگار انت

قدرت تھی بسیار انت

مُرخند و بور سوار انت

دیہائی زور جنان انت

بوج: ہارو ہیر و پ کور و آپ

۵: بگنت بادشاہ زیب دار و

حساب و زیادتی فوج ہست مارا

بگنت رو برو و زین و سوار و

طلم و چیر کنت ہر کس و تارا

بوج: استار

۶: مرگے کہ ہاڑل و زر

تالان کنت حمام پڑ

نئے فوج دارہست لی لشکر

کنت مزل و وراسر

بوج: روج

۷: یکے کہ زیب دار انت

بزرگ جہاں ا سوار انت

ہر یکے تار پہ تار انت

شہزادگ و گہار انت

بوج: ماہ

۸: چیزے شہینہ بیابان

بوتہ خریدار ارزان

ہرجی و بیت آمان

لڈت ہست ہار جوان

بوج: داد

۹: کسانین کوٹے جوڑ انت

تہری ہستنت کچری ہر دوکین برات

کڑی و کھل انتت زمزیر و پولات

بوج: دپ

ا۔ چاکہاں۔

۱۰: گوٹہ انت آگہ دراج

غومیت چو شیر و کنت توار

ہر جا بہیت مردے دوچار

بہ نگشتن و کن اعتبار

بوج: دپ پڑیں تو پک

۱۱: قدرت کردگار انت

پیدا شہ آ ڈگار انت

درستانی بیل و یار انت

یک کوٹے بینت جاہ

تجلیت سر ۽ نکل گمراہ
دریا بے چیر ۽ نی ناپاا۔
میل ۽ جتا بیت چوٹ
کیت کر دہے سفید پوش
لڈت ی آ کنت نوش
دُرسٹ گہار و غاموش
یونج: چلم
حرقان عشقین پہ اے زوان ۲۔
سر پندہ بیت ۽ ش نادان

۱۔ بے اندازہ بھل۔ ۲۔ زبان۔

پیدا و جوڑ کرت الہان
چار کٹھ ۽ کزٹش تالان
عطر و زیاد و ریحان
ہر تیر مہ دزمستان
سہر انت چو بارگہ ۽ میان
بارے کہ لڈت ۽ ش گران
نیمست ۽ ش شمار و پایان
آ روج کہ ہیبت زیان
یونج: قہر

